

Suomenkielinen runous verkossa

Runouden digitaalinen ulottuvuus

Viestinnän koulutusohjelma
Digitaalinen viestintä
Opinnäytetyö
1.3.2010

Juha Järvinen

Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Viestinnän koulutusohjelma		Digitaalinen viestintä	
Tekijä			
Juha Järvinen			
Työn nimi			
Suomenkielinen runous verkossa			
Runouden digitaalinen ulottuvuus			
Työn ohjaaja/ohjaajat			
Nina Kangas-Rautio, Tero Köpsi			
Työn laji	Aika	Numeroidut sivut + liitteiden sivut	
Opinnäytetyö	1.3.2010	34 + 4	
TIIVISTELMÄ			
<p>Opinnäytetyössäni tarkastelen minkälaista on tyypillinen suomenkielinen runous verkossa ja miten se on toteutettu. Rajaus on tehty nimenomaan suomenkieliseen runouteen ja internetin käyttöön kotitietokoneella. Työssäni ei käsitellä esimerkiksi mobiililaitteita, dvd-julkaisuja tai muunkielistä runoutta. Työni tarkoitus on olla kuvailevaa suomenkielisen runouden suhteen sekä analysoivaa että pohdiskelevaa sen digitaaliseen olemukseen. Digitaalisuuteen liittyen olen pyrkinyt tarkastelemaan sitä millä tavoin suomenkielinen verkossa julkaistu runous hyödyntää digitaalisen julkaisu ympäristön mahdollisuuksia.</p> <p>Työn tulokset ja johtopäätökset perustuvat omaksumaani teoretiseen tietoon, tekemiini käytännön havaintoihin sekä Nokturno.orgin toimitukselle tehtyyn haastatteluun. Vaikkakin suomenkielisen runouden julkaisemiselle verkossa on kysyntää, niin varsinaisen digitaalisen runouden julkaiseminen ja tuottaminen on hankalaa. Tämä johtuu pitkälti siitä syystä, että suomenkielisen digitaalisen runouden kenttä on hyvin marginaalinen ja itse digitaalisen runouden toteuttaminen tavallisen tietokoneen käyttäjän taidoilla on haastavaa. Kustannustehokkuus ja sosiaalinen verkostoituminen ovat puolestaan niin sanotun tavanomaisen runouden suhteen merkittävässä roolissa. Runojen julkaisijoita ja kirjoittajia näyttää löytyvän paljon, vaikkakaan useimmilla runoja julkaisevilla sivustoilla niiden ylläpitöä ja mahdollista potentiaalia ei hoideta asianmukaisella tavalla.</p>			
Teos/Esitys/Produktio			
Säilytyspaikka			
Metropolian kirjasto, Tikkurilan toimipiste			
Avainsanat			
digitaalinen viestintä, digitaalinen runous, verkkosivustot, suomenkielinen runous			

Degree Programme in Degree Programme in Media		Specialisation Digital Media
Author Juha Järvinen		
Title Finnish Poetry in the Internet The Digital Dimension of Poetry		
Tutor(s) Nina Kangas-Rautio, Tero Köpsi		
Type of Work Thesis	Date 1 March, 2010	Number of pages + appendices 34 + 4
<p>ABSTRACT</p> <p>This thesis examines what kind is typical Finnish poetry in the Internet and how it is made. Cropping of the theme is put in Finnish poetry that is published in the Internet and viewed with home-computers. This thesis does not deal with mobile phones, DVD publications or poetry that is in any other language than Finnish. Purpose of this work is to be describing about Finnish poetry in the Internet and analyzing and thoughtful about its digital characteristics. In relation to the attribute of digital poetry I have examined how Finnish poetry that is published in the Internet uses the possibilities of digital media.</p> <p>The results of the work and conclusions are based on my own observation, the theory knowledge that I have adapted and to the interview made with Nokturno.org editorial staff. Although publishing Finnish poetry in the Internet is quite popular the publishing and making of true digital poetry is difficult and challenging. This is mostly based on the reason that the scene of Finnish digital poetry is quite marginal. Also the making of digital poetry is complex to a typical computer user with basic computer and programming skills. The cost-effectiveness and social networking are in a considerable role with so-called traditional poetry. It seems that writers and makers for traditional poems are abundant, although at many websites that publish poems are not maintained sufficiently and their potential is not used as well as it could.</p>		
Work / Performance / Project		
Place of Storage Metropolia Library, Tikkurila unit		
Keywords digital media, digital poetry, websites, Finnish poetry		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	2
2 KÄSITTEET	3
3 TEKSTIN JULKAISEMINEN VERKOSSA.....	4
3.1 Verkkotekstin luonne	6
3.2 Kappaleiden, otsikoiden ja kirjaintyyppien muotoilu.....	9
3.3 Kirjaintyypit ja niiden käyttö.....	10
3.4 HTML-kielen ja Flash-ohjelmoinnin vertailua	11
4 SUOMENKIELISTÄ VERKOSSA JULKAISTUA RUNOUTTA.....	13
4.1 Aukea.net.....	14
4.2 Rakkausrunot.fi	15
4.3 Nokturno.org	18
4.4 Rihmasto.net	22
4.5 Poesiasarja.wordpress.com	23
4.6 Yksittäisiä runoblogeja.....	24
4.7 Muita runosivustoja	25
4.8 Yhteenveto suomenkielisistä runoaiheisista sivustoista	28
5 YHTEENVETO JA POHDINTAA	29
LÄHTEET	32
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee suomenkielisen runouden verkossa julkaisemiseen liittyviä yleispiirteitä sekä tyypillisimpiä huomioon otettavia tekijöitä. Tärkein asia työni suhteen on se, minkälaista suomenkielinen runous on nykypäivänä verkossa ja kuinka hyvin se hyödyntää digitaalista julkaisu-ympäristöä. Suomenkielisen runouden olemusta tarkastelen muun muassa sen suhteen, että täyttääkö se digitaalisen runouden määritelmää ja onko digitaalisen viestimen tarjoamia mahdollisuuksia osattu käyttää edukseen.

Opinnäytetyöni olen toteuttanut ensin tarkastelemalla tekstin julkaisuun ja sivuston navigoinnin toteuttamiseen liittyviä tekijöitä. Vertailen myös Flashin ja HTML:n eroavaisuuksia liittyen runouden toteuttamiseen, vaikkakaan en sen syvällisemmin perehdy itse runousoppiin ja suomenkielisen runouden olemukseen, muuta kuin mitä on aiheeni kannalta olennaista. Olen tehnyt havaintoja liittyen siihen, minkälaisia suomenkieliset runoaiheiset verkkosivustot pääpiirteittäin ovat.

Tarkasteltavaksi olen ottanut joitakin harkittuja runoja julkaisevia verkkosivustoja. Olen myös jonkin verran tarkastellut runoaiheisia blogeja sekä erillisiä runoteoksia. Rajauksen olen tehnyt internetin kohdalle – en siis käsittele julkaisualustoina esimerkiksi dvd-levyjä tai mobiililaitteita, vaikkakin jälkimmäisellä voidaan myös käyttää internettiä. Rajaus keskittyy siis kotitietokoneen ruudulla tapahtuvaan verkon käyttämiseen. Internetissä keskityn aiheeni osalta lähes kaikenlaiseen suomenkieliseen

runouteen. Ääneen lausutun runouden olen kuitenkin rajannut aiheeni ulkopuolelle, ja blogeja olen pyrkinyt käsittelemään melko yleisluontoisesti. Yksittäisistä teoksista olen poiminut joitakin esimerkkejä.

Digitaalisen runouden olemusta olen pyrkinyt avaamaan Nokturno.orgin toimitukselle tekemän haastattelun pohjalta. Olen myös arvioinut digitaalisen verkkoon julkaistavan runoteoksen käytännön toteuttamisen helppoutta tavallisen runoilijan kannalta, joka hallitsee tietokoneen perusasiat. Lopussa olen pohtinut digitaalisen runouden julkaisuun liittyviä tekijöitä ja mahdollisuuksia sen toteuttamisen suhteen, perustuen tekemiini havaintoihin ja keräämääni aineistoon.

2 KÄSITTEET

Tässä luvussa olen pyrkinyt määrittelemään mahdollisimman yksinkertaisesti ja helposti ymmärrettävästi opinnäytetyössäni käytettyjä käsitteitä. On huomioitavaa, että nämä eivät ole mitään yleisluontoisia tietosanakirjamääritelmiä, vaan alla määritellyt käsitteet on tulkittava opinnäytetyöni näkökulmasta katsoen, jolloin niitä ei ainakaan kaikkia voi soveltaa yleisellä tasolla päteviksi.

digitaalinen runous ei pelkästään runoutta jota julkaistaan verkossa tai digitaalisissa ympäristöissä vaan runoutta, joka vaatii digitaalisen ympäristön. Kyseessä siis saattaa olla runous joka on osana sosiaalista mediaa tai sisältää animaatiota, vuorovaikutteisuutta tai ääntä.

sosiaalinen media viittaa tällä keskustelu-/kommentointimuodoiltaan vuorovaikutteisiin verkkosivustoihin, vaikkakin yleisesti ottaen käsite on huomattavasti laajempi.

blogi verkkosivu- tai sivusto, jossa yksi tai useampi kirjoittaja julkaisee esimerkiksi kirjoituksiaan siten, että uusimmat kirjoitukset ovat helposti löydettävissä. Blogin voisi ajatella muistuttavan kotisivun päivityslistausta käänteisessä järjestyksessä.

runoblogi blogi joka keskittyy käsittelemään runoutta.

typografia tekstin ulkoasuun liittyvät tekijät, kuten esimerkiksi kaikki tekstin asetteluun, värien valintaan ja tekstityyppien suunnitteluun ja korjauksiin liittyvä.

kirjaintyyppi (yleisemmin käytettynä fontti tai kirjasintyyppi) yhtenäiseen asuun

piirretty merkistö, joita ovat esimerkiksi Times New Roman ja Arial.

kirjainleikkaus kirjaintyyppin muunnelma kuten esimerkiksi **Arial Bold** (lihavoitu)

kirjainperhe yhden kirjaintyyppin kaikki kirjainleikkaukset.

kirjaintyyli ryhmä kirjaintyyppejä, jotka muistuttavat toisiaan, kuten esimerkiksi groteski kirjaintyyli.

groteski (eli sans-serif) päätteetön kirjaintyyli, johon kuuluu esimerkiksi Arial.

antiikva (eli serif) päätteellinen kirjaintyyli, johon kuuluu esimerkiksi Times New Roman.

HTML tyypillinen verkkosivustojen tekemisessä käytettävä merkkäuskieli, joka tulee englanninkielisistä sanoista Hypertext Markup Language. HTML on eräänlainen rakenteinen dokumenttimuoto, jossa tekstisisällön lisäksi on määriteltynä ulkoasun ja käytettävyyden rakenne.

CSS tyyliohjejärjestelmä, jolla voidaan esimerkiksi määritellä yhdessä tiedostossa useaan HTML-dokumenttiin käytettäväksi halutunlainen otsikointi.

Java laaja ohjelmistoperhe ja teknologia-alusta, johon kuuluu muun muassa JavaScript.

JavaScript komentosarjakieli, jolla pystytään lisäämään esimerkiksi verkkosivustioille dynaamista toiminnallisuutta. Joidenkin mielestä JavaScript on kuitenkin vaikeampi käyttöisempi ja heikommin tuettu kuin vastaavaan tarkoitettu Flash.

Flash kehitysympäristö, jolla voidaan tuottaa multimediaesityksiä muun muassa verkkosivustoille. Flash on syrjäyttänyt pitkälti Java-appletteja.

SWF Flashin ainoastaan luettavaksi tarkoitettu tiedostomuoto, joka useimmiten koostuu animoidusta verkossa julkaistusta vektorigrafiikasta. Lyhenne tulee sanoista "Small Web File".

resoluutio tässä sillä tarkoitetaan tietokoneen näytöllä esitettävien pikselien määrää vaaka- ja pystysuunnassa. Tämä määrittää tietokoneen näytön käyttämän tarkkuuden.

3 TEKSTIN JULKAISEMINEN VERKOSSA

Verkkoon kirjoittaminen ja verkossa julkaistava teksti eroaa tietyiltä osin painotuotteissa julkaistavasta tekstistä. Käyn tässä aluksi läpi verkkotekstin erityispiirteitä, jonka kautta pyrin soveltamaan tavanomaisen verkkotekstin ominaispiirteitä ja vaatimuksia verkossa julkaistavaan kaunokirjalliseen tekstiin.

Vertailen myös tekstin eroavaisuuksia käytettäessä HTML-kieltä ja Flash-tekniikkaa. Vaikka käsittelenkin työssäni digitaalisen runouden käsitettä hieman suppeammin ja rajatummin kuin mitä se todellisuudessa on, niin on kuitenkin hyvä ymmärtää, mitä tarkoitetaan puhuttaessa digitaalisesta runoudesta.

Digitaalinen runous on elektronisen kirjallisuuden muoto, joka tarkoittaa ensisijaisesti sen liittymistä tietokoneisiin. Digitaalinen runous voi siis olla saatavana CD- tai DVD-levyllä, taidegallerioissa erillisenä installaationa, videotaltiointina tai internetissä. Digitaalista runoutta on monissa eri muodoissa kuten hyperteksteinä, kineettisenä runoutena, tietokonepohjaisena animaationa, digitaalisena visuaalisena runoutena, koodirunoutena, kokeellisina videorunoina, runoina jotka perustuvat ohjelmointiin ja interaktiivisuuteen tai muihin vastaaviin tietotekniikkaa hyödyntäviin, äänirunoihin, blogeihin tai muihin sosiaalista mediaa hyödyntäviin tai yhteisöllisesti luotuihin runoteoksiin. (Wikipedia 2009b.)

Tulee kuitenkin huomioida, että dvd- ja cd-runoja voidaan käyttää ilman tietokoneita ja että kännyköillä voidaan luoda myös internet-yhteys. Tästä syytä itse määrittelin mielummin digitaalisen runouden sellaiseksi runoudeksi, jota julkaistaan digitaalisten viestimien kautta ja joka täyttää jollain tavalla julkaisualustan vaatimia erityispiirteitä. Tämä sen takia, että suurin osa verkossa julkaistuistakin runoista vaikuttaisi käyttävän verkkoa ainoastaan julkaisualustana, jossa ei hyödynnetä digitaalisuuden tuomia mahdollisuuksia kuten esimerkiksi vuorovaikutteisuutta. Verkossa on kuitenkin tiettyjä ominaisuuksia käytettävissä, joita ei voida hyödyntää paperille painetussa runoudessa.

Sosiaalinen media lienee tyypillisin piirre, joka tekee verkossa julkaistuista runoista oikeasti "digitaalista runoutta". Tähän kun yhdistetään esimerkiksi videokuva, animaatio, ääni tai interaktiivisuus lukijan välillä, aletaan jo aidosti käyttämään hyödyksi sellaisia toteuttamistapoja, jotka eivät painetussa mediassa ole mahdollisia. Itse en pysty mieltämään digitaaliseksi runoudeksi sellaista runoutta, joka on ainoastaan laitettu digitaaliseen ympäristöön – eikö digitaalisuuden pitäisi ilmetä jollakin toisella tavalla kuin ainoastaan pohjana, jolle runo tai teos on asetettu? Ikävä kyllä suurimmasta osasta suomalaisesta verkkoon laitetusta runoudesta ei voitane käyttää käsitettä "digitaalinen runous" – runot ja teokset eivät juurikaan täytä edellytyksiä digitaalisen runouden suhteen. Verkossa julkaistavan runouden

lisääntymisen oleellisimpia syitä tosin lienee runojen julkaisemisen helppous, kustannustehokkuus eli tosin sanoen jopa ilmaisuus sekä palautteen saamisen mahdollisuus. Saattaa olla kuitenkin hyvin sivustokohtaista saako palautetta, ja jos saa, niin onko se lähinnä itsetuntoa nostattavaa kannustusta vaiko oikeasti kriittistä ja rakentavaa.

3.1 Verkkotekstin luonne

Www-sivuilla julkaistava teksti poikkeaa painetusta tekstistä jo pelkästään näytön ja paperin eroavaisuuksien takia. Näytöltä luettaessa silmät rasittuvat helpommin ja lukeminen on muutenkin hitaampaa kuin paperilta lukeminen. Lukuetaisyys ja näytön ominaisuudet vaikuttavat lukunopeuteen. Lisäksi www-sivuja luetaan yleensä silmäilevällä lukutekniikalla, jolloin sivuja ei lueta alusta loppuun asti. Tämä puolestaan nostaa visuaalisuuden merkittävään asemaan lukukokemuksen edistäjänä. (Keränen, Lamberg & Penttinen 2003, 38.) Ongelmaksi muodostuu myös se, että verkkosivulta joka ei kiinnosta, lähdetään helposti jollekin toiselle sivustolle. Lisäksi järjestelmällisesti luetaan vain tekstejä, joista ollaan erityisen kiinnostuneita ja näitäkin useimmiten mieluiten tulostettuina kuin ruudulta luettuna. (Korpela & Linjama 2005, 62.)

Syksyllä 2008 koostin, taitoin ja painatin omakustannerunokirjan, jonka runot myöhemmin olivat myös verkossa. Sain huomata, että yleensä ihmiset mieluummin lukevat runoja kirjasta kuin verkosta, jos vain on mahdollisuus saada kirja itselleen/käsiinsä. Tämä on tietysti omien kokemuksieni pohjalta tehty havainto, joka kuitenkin vahvistaa sitä näkemystä, että painettu kirja on esimerkiksi runoudessa lukukokemuksena mieluisampi vaihtoehto kuin tietokoneen näyttö. Lisäksi voitaisiin myös ehkä olettaa, että perinteisten runojen suhteen internet toimii kenties tunnelmaa musertavana voimana, sillä kirjan pariin voi ikään kuin hiljentyä. Digirunojen suhteen asia lienee kuitenkin erilainen, sillä silloin voidaan oikeasti toteuttaa osaavissa käsissä tietyn tunnelman saavuttavaa multimediaa. Runojen lyhkäisyyden sekä esimerkiksi digirunojen interaktiivisuuden vuoksi internet kuitenkin tarjoaa monia etuja sekä mahdollisuuksia painettuun materiaaliin verrattuna.

Runojen kannalta ei liene mitenkään ongelmallista, että lukijaa pyritään auttamaan

silmäilemään sisältöä muun muassa erilaisin taulukoin ja listauksin sekä visuaalisten ja typografisten ratkaisuiden avulla. Tekstityyli ei ole kuitenkaan tarkoitus ylikorostaa tekstiä, joka vain veisi tehosteiden tehoa pois ja vaikeuttaisi lukemista. (Keränen ym. 2003, 38.) Tässä on oleellista se, että tyyppillisesti verkossa julkaistu runous on runoudelle tyyppillisen piirteen mukaan tiivistä. Kiinnekohdan luominen esimerkiksi ensimmäiseen säkeeseen saattaa olla riittävä viemään lukukokemuksen läpi, varsinkin jos sisältö on lukijan kannalta mielenkiintoista eikä katse jää harhailemaan määränpäättömästi pitkin ruutua.

Verkossa on edelleen hyvän kielenkäytön, typografian ja monen muun alan periaatteet voimassa, joten on pääsääntöisesti turhaa yrittää keksiä jotakin ihan omaa, uutta ja mullistavaa tapaa ilmaista tekstiä. Tämä on kuitenkin tapauskohtaista, ja poikkeuksiakin löytyy. Koska suurin osa ihmisistä lukee vain otsikon ja joskus jopa ensimmäisen kappaleen, niin tärkein sanoma on hyvä pitää yksinkertaisena. Tärkeimmän säästäminen loppuun saattaa olla tylsistyttävää. (Korpela & Linjama 2005, 68.) Tämä ei tosin välttämättä päde esimerkiksi runouden kohdalla, varsinkin jos luodaan kokonaisvaltaista teosta, jossa kliimaksi syntyy teoksen lopussa, eikä runoja ole liian paljoa kokonaisuudessaan luettavaksi.

Verkossa kirjoittamiselle on monia eri käytäntöjä, mutta nykyään kirjoittaminen verkossa on lähes huomaamatta lähentynyt puhetta, keskustelua sekä myös draamallista dialogia. (Haverinen, Vainikkala & Lahdelma [toim.] 2008, 227.) Tämä asettanee omalta osaltaan haasteita kaunokirjallisen tekstin ja materiaalin verkkoon julkaisemisen suhteen. On kenties huomioitava sosiaalisen median vaatimuksia sekä vallitsevia piirteitä, sekä löydettävä interaktiivisuudelle oma tarkoituksensa.

Tyyppillisimmille verkkosivustoille tekstin tyyliksi ei yleensä sovi kaunokirjallinen, puhekielimäinen tai liian ammattimainen tekstityyli, joka on usein vain pienen asiantuntijasisäpiirin ymmärrettävissä. Lukija yleensä vilkaisee ensin kuvat ja otsikot, jonka jälkeen tekstin silmäilystä vaikutelma syntyy pitkälti tyylin perusteella. Juuri tämä tyyli ja sen antama vaikutelma kertovat usein kirjoittajan tarkoituksista paljon enemmän kuin hän haluaisi sanoakaan. Tyylien erot korostuvat verkkosurffaajien keskuudessa juurikin sen takia, että ihmiset hyppivät sivustoilta toisille, jolloin tyylierot muodostuvat merkittävämmiksi. (Korpela & Linjama 2005, 166.)

Vaikkakin monet runosivustot ja -blogit ovat usein tyyliään melko tyyppillisiltä, niin varsinkaan digirunoteoksen ei tarvitse sellainen olla, sillä ensinnäkään se ei ole yleinen julkaisualusta ja toisekseen se saattaa olla pelkkiä verkkorunoja paljon visuaalisempi multimedialuonteestaan johtuen. Huomionarvoista tässä on katsoakseni se, että runoaiheiselle verkkosivustolle, runoblogille tai digirunoteokselle osattaisiin luoda sellainen silmäiltävä ensivaikutelma, joka tukee mahdollisimman hyvin ja tarkasti sivuston tekstillistä sisältöä. Esimerkiksi runoblogin olisi hyvä pystyä tuomaan esille ulkoasullaan ja tyyliään mahdollisimman tarkasti mielikuvia siitä, minkälaisista runoista blogissa on kyse, ennen kuin edes yhtäkään runoa on luettu.

Väittäisin, että varsinkin esimerkiksi pystysuunnassa vieritettävissä runoblogeissa runojen rytmi ja rytmin toteutuminen mahdollisin korostuskeinoin nousee painettua materiaalia tärkeämpään rooliin. Silmä kuitenkin hakee jotakin tiettyä kiinnekohtaa, jolloin runot joita ei olla edes runon nimen tai ensimmäisen säkeen perusteella mitenkään korostettu, muuttuu helposti epämääräiseksi tekstimassaksi, ja sen sijaan että lukija tarttuisi johonkin kohtaan, hän ennemminkin vierittelee selainikkunan sisältöä edestakaisin. Digirunoissa rytmiä voidaan puolestaan korostaa esimerkiksi visuaalisin elementein, äänin ja animaatioin. Tällöin voidaan esimerkiksi tuoda tekstiä samalla tavoin ruudulle kuten tekstiä tietokoneella kirjoittaessa, vaihdellen tekstisyötön tempoa ja tehden korostuksia sen sekä esimerkiksi muuttuvan musiikin avulla. Tällöin taitava digirunon tekijä pystyy tuomaan runon rytmin esille tarvittaessa todella voimakkaasti ja selkeästi.

Pieni on kaunista ja lyhyt luetaan paremmin. Yleensä lyhyehkö web-dokumentti pystyy säilyttämään lukijan mielenkiinnon riittävän kauan. Esimerkiksi kolme tai neljä tulostettua arkkia on verkkoon yksittäiselle sivulle laitettavaksi liian raskasta luettavaa. Usein tavoitteeksi mainitaan, että luettavan tekstin pitäisi mahtua kerralla selaimen ikkunaan. Varsinaisilla sisältösiivuilla tätä tavoitetta on usein huomattavasti vaikeampi tavoittaa. Suuri määrä asiaa on pääsääntöisesti kuitenkin hyvä jakaa useaksi sivuksi. Usein sivuston rakenne myös on tekijälle selkeä, mutta käyttäjälle puolestaan hankalasti hahmotettavissa. (Korpela & Linjama 2005, 130.)

Tässä on kuitenkin hyvä huomioida, että jos kyse on lyhyestä ja ytimekkäästä lyriikasta

selkeä ulkoasu lienee itse asiassa helppo saavuttaa. Täytyy kuitenkin miettiä olisiko blogiluontoisesti järkevämpää jaotella runoja laajempiin vieritettäviin kokonaisuuksiin vaiko siten, että yksi lyhyt runo esitetään kerrallaan yhdessä selainruudussa. Liian kokeileva käyttöliittymä saattaa kuitenkin muodostua itse sivustolla vierailevalle lukijalle liian vaikeasti hahmotettavaksi ja monimutkaisesti käytettäväksi, johon lukija eli käyttäjä turhaantuu.

Ottaen huomioon verkkotekstin yleispiirteet, voitane olettaa, että oikeanlaisilla ratkaisulla runoutta voi toteuttaa verkkoon varsin toimivalla ja mielenkiintoisella tavalla. Tämä varsinkin silloin, jos verkkoon saatettava tekstimateriaali on riittävän tiivistä ja ytimekästä, jolloin lukijan mielenkiinto lienee tekstinpituuden suhteellisen helppo säilyttää. Käytettävyys luo omia haasteitaan, sillä sen olisi oltava loogista sekä toimivaa, mutta ei välttämättä mitään virallisenoloista yrityssivustoja mukailevaa käyttöliittymää. Tällä viitataan pääasiassa digirunoteoksiin, joissa ei välttämättä ole luovuuden ja mahdollisen interaktiivisuuden suhteen mielekästä tyytyä kaikkein käytetyimpiin ja tavanomaisimpiin käyttöliittymä- ja käytettävyysratkaisuihin.

3.2 Kappaleiden, otsikoiden ja kirjaintyyppien muotoilu

Taustaväri sekä tekstin väri on syytä määritellä molemmat, kun käytetään HTML-kieltä. Siihen ei pidä luottaa, että selaimet käyttäisivät valkeaa taustaa ja mustaa tekstiä. Vaikka tekstissä ja taustassa ei käytäisi mustaa ja valkoista olisi suotavaa käyttää hillittyjä värejä. Isoissa pinnoissa ja tekstimassoissa olevat voimakkaat värit häiritsevät lukemista. Jos tekstin taustalla haluaa käyttää taustakuvia, niin niiden tulisi olla yksinkertaisia, vaaleita sekä tyyliteltyjä. Punaisen ja vihreän käyttöä rinnakkaisväreinä tulisi myös välttää, juurikin mahdollisten punavihersokeiden lukijoiden takia. (Korpela & Linjama 2005, 42-43.) Tähän tarkennukseksi, että hillityillä väreillä ei tässä tiettävästi tarkoiteta esimerkiksi murrettuja värejä, sillä taustan ja kirjainten välisen kontrastin on oltava riittävä, jotta luettavuus säilyy hyvänä. Sen sijaan liian räikeiden väriyhdistelmien käyttäminen tulisi tekstissä ja taustassa välttää, kuten esimerkiksi vastaväriyhdistelmien käyttöä. Taustakuvien käytöstä korostettakoon sitä, että niiden tulee todellakin olla vaaleita ja yksinkertaisia, sellaisia jotka sopivat verkkosivun visuaaliseen ulkoasuun, eivätkä ne saa haitata tekstin luettavuutta.

Verkkotekstissä otsikointi mahdollistaa lukijan mahdollisuuden silmäillä tekstin nopeasti saadakseen yleisen vaikutelman sen sisällöstä (Korpela & Linjama 2005, 81). Vaikka kirjalliseen muotoon saatettu runo olisi sisällöltään lyhyt, jonka sisältöä ei korostettaisi ylimääräisin korostuskeinoin, niin verkkotekstimuodossa runon mahdollinen otsikko saattaa antaa kenties pienijännitteiselle verkkolukijalle virikkeen joko lukea tai joko olla lukematta kyseistä runoa. Aikomus siirtyä toiselle verkkosivustolle saattanee kuitenkin olla melko voimakas. Kyseessä ovat kuitenkin yksittäiset otsikot, joiden perusteella tehdään ratkaisu kirjoitetun runon lukemisen suhteen. Jos runot ovat linkkien välityksellä tehty erillisiksi, niin yhden sivun moniotsikollisuutta ei silloin periaatteessa ole.

HTML-kielessä ylimmäntasoiset otsikot esitetään usein suhteellisen suurta kirjaintyyppin kokoa käyttäen, joka ei välttämättä näytä selaimessa kovinkaan tyylikkäältä. Tämän lisäksi useimmat selaimet esittävät ne oletusarvoisesti lihavoituina. (Korpela & Linjama 2005, 39-41.) Usein otsikot näkyvät tekstistä liian voimakkaina eikä siten, että ne häviäisivät itse leipätekstiin. Isoin eli versaalein kirjoittaminen tekee otsikoista niin sanotusti huutamista tai luo muuten vain ymmärtämisvirheitä, joita tapahtuu esimerkiksi tavanomaisten substantiivien kanssa, jotka liittyvätkin tuotemerkkeihin tai erisnimiin. (Korpela & Linjama 2005, 82.) Tästä esimerkkinä "metso" yleisnimenä ja "Metso" tuotemerkinä tai sukunimenä.

3.3 Kirjaintyypit ja niiden käyttö

HTML-kielessä kukin selain käyttää omaa oletuskirjaintyyppiään ellei niiden käyttöä ole tarkemmin määritelty. Kirjaintyyppien käytöstä voidaan tehdä tarkempi luettelo tyylimäärittelyihin, joista selain valitsee kirjaintyyppin, joka listasta ensimmäisenä löytyy. Esimerkki: kirjaintyypeiksi on HTML:ssä määriteltyinä ensisijaisesti Arial, toissijaiseksi Helvetica ja viimeiseksi yleinen pääteviivaton kirjaintyyppi. Tilanteessa jossa kahta ensimmäistä kirjaintyyppiä ei löydy käyttäjän koneelta, käyttää käyttäjän selain silloin sitä kirjaintyyppiä, jota itse selain on oletusasetuksella määrätty käyttämään. (Korpela & Linjama 2005, 41.)

Täytyy kuitenkin huomioida, että eri selaimet saattavat myös tulkita samoja kirjaintyyppjä eri tavoin, jolloin esimerkiksi Mozilla Firefox ja Microsoft Internet Explorer näyttävät Verdana-kirjaintyyppin erilailta. Tällöin esimerkiksi riviväleissä saattaa olla suuriakin heittoja. Flashin kanssa näitä ongelmia ei niinkään esiinny, mutta Flashin ja HTML:n eroavaisuuksia käsittelen tarkemmin seuraavassa luvussa. Mielenkiintoa kirjaintyyppihin saadaan käyttämällä esimerkiksi otsikoinnissa jotakin groteskia kirjaintyyliä kuten Verdanaa tai Arialia ja leipätekstissä jotakin antiikvaa (Korpela & Linjama 2005, 41). Ongelmaksi tässä saattaa kuitenkin muodostua se, että yleensä päätteettömät kirjaintyyppit ovat ainakin mielletty tietokoneen ruudulla helpompilukuisimmiksi kuin päätteelliset. Tässä täytyy kuitenkin huomioida, että esimerkiksi eri antiikvojen muoto ja riittävä koko saattavat tehdä niistä aivan yhtä hyviä leipätekstikäyttöön kuin mitä ovat groteskit kirjaintyyppit, vaikkakin on ehkä totuttua ajatella päinvastoin.

3.4 HTML-kielen ja Flash-ohjelmoinnin vertailua

Verkkosivustot täytyy aina toteuttaa jollakin tapaa. Tässä alaluvussa lähestyn asiaa siitä näkökulmasta, että runoteoksen tai -sivuston tekijällä on sivustolleen tietty tarkoitus. Tämä ei siis välttämättä edellytä sitä, että sivustoja tarvitsisi tehdä itse, mutta on kuitenkin hyvä ymmärtää, että mihin tarkoitukseen sopii paremmin HTML ja mihin Flash. Tähän liittyen vertailen melko yleisellä tasolla HTML-kieltä ja Flash-tekniikkaa, joista jälkimmäinen on todella merkittävässä asemassa ajatellen etenkin digitaalista runoutta.

HTML on käsittääkseni monille joko huomattavasti tutumpi tai perinteikkäämpi kuin mitä on Macromedia/Adobe Flash (aiemmin Macromedia). Se ei myöskään vaadi käyttäjän selaimelta "muuta kuin" selainten kanssa yhteensopivan HTML-koodauksen. Vanhempien internet-selainten kanssa tehdyn toimivan HTML-sivuston luominen on tosin huomattavasti helpommin sanottu kuin tehty, paitsi jos on valmis tekemään kaiken mahdollisimman yksinkertaisesti ja karsitusti. Versioristiriidat ja yhteensopivuusongelmat tuottavat kuitenkin useimmiten ongelmia joka lähtöön. Täytyy myös huomioida, että yksinkertaisesti toteutettuna Flash ei juurikaan vaadi ohjelmointitaitoja.

Jos haluaa toteuttaa ainoastaan perinteistä kirjoitettua runoutta verkkoon, niin HTML lienee paras ja selkein vaihtoehto. Digitaalisessa, multimediapainotteisessa runoudessa Flash on ainakin omasta mielestäni visuaalisesti ja teknisesti parempi ratkaisu kuin esimerkiksi HTML:n ja JavaScriptin yhdistelmä. Tulevaisuudessa Flash saattaa kuitenkin luoda yhteensopivuusongelmia eri ActionScript-versioidensa kanssa – kaikki eivät välttämättä jaksa, halua tai viitsi päivittää selaimiaan uuden Flash-playerin vaatimusten mukaisesti. Flashin suhteen täytyy yleisesti huomioida, että Flash-toistin toimii Adoben mukaan yli 98 %:ssa internettiin kytketyistä tietokoneista (Adobe Systems Incorporated 2010).

Flashin tulevaisuuteen ja toimivuuteen liittyen voisi kuitenkin esittää esimerkiksi mietteen, että "Oliko ensimmäisten graafisten verkkoselainten ja niiden sivustoyhteensopivuuksien välillä merkittäviä ongelmia?". Flash on tänä päivänä suosittu ja toimiva. Flashin valta-asema saattaa kuitenkin horjua, jos ohjelmiston toteutus muuttuu monimutkaisemmaksi ja eri versioiden yhteensopivuus ongelmat kasvavat. Tasokkaat vapaan lähdekoodin ohjelmistot saattavat myös kehittyä ja vahvistaa asemaansa lähitulevaisuudessa. Yhteensopivuusongelmat lienevät väistämättömiä siinä vaiheessa, kun toteutuksen käyttöympäristö ei kommunikoi vanhempien versioiden eli ikään kuin omien esi-isiensä kanssa.

Omasta mielestäni HTML- ja CSS-pohjaiset sivustot sekä sivut ovat edelleenkin tarpeellisia, mutta niiden yksinkertainen toimivuus ei ole enää mitenkään ajankohtainen, sillä Flash antaa mahdollisuudet vuorovaikutteiseen multimediaan, johon puolestaan HTML-kielessä täytyy turvautua pääasiassa Java-ohjelmoinnin tai GIF-animaatioiden kautta. Interaktiivisuuden, multimedian ja haluttujen kirjaintyyppien sekä halutun typografian suhteen Flash on ainakin omasta mielestäni vahvemmassa asemassa kuin HTML ja CSS, ottaen huomioon sen, että omat Flash-taitoni ovat ainoastaan perusosaamisen tasolla.

Digitaalisen runouden suhteen on oleellista, että sisältääkö se liikkuvaa kuvaa sekä interaktiivista toimintaa vai pelkkää verkkoon laitettua tekstiä ja kuvamateriaalia. Tällä hetkellä Flash-toimivuus voidaan toteuttaa yhdellä Flash-toistimen asennuksella internet-selaimeen, poislukien mahdolliset päivitykset tulevaisuudessa. Tässä ei

välttämättä ole mitään suurempaa käytettävyyseristiriitaa, sillä onhan HTML-kielen toimivuudenkin takia mahdollisesti asennettava uusia selainversioita. Toisaalta saattaa Flashin vakiintuessa tulevaisuudessa olla niin monia versioristiriitoja kuin tällä hetkellä on HTML:n suhteen esimerkiksi Internet Explorer -selaimessa. Ehkä tässä suhteessa ohjelmistokehittely on kaksiteräinen miekka.

Jude Vihervaara (Vihervaara 2007) esittelee verkossa Flashin vahvuuksia, joita olen osittain mukailnut myös omassa listauksessani:

- Julkaistavien Flash- eli SWF-tiedostojen pieni koko
- SWF-tiedosto pystytään asettamaan tavallisiin (HTML) verkkosivustoihin
- Suurin osa selailukäyttöön tarkoitetuista tietokoneista pitää sisällään Flash-pluginin
- Interaktiivisuuden ja animaation toteuttaminen on helpompaa, sujuvampaa ja käytännöllisempää
- Jos verrataan GIF-animaatioita ja Flash-animaatioita, niin Flashissa on mahdollisuus käyttää useampaa kuin 256 väriä

Nykypäivänä suurin puute lienee Flashin suhteen hakukoneoptimointi. HTML-sivustot ja etenkin blogit löytyvät usein Flash-sivustojta helpommin. Nämä ovat kuitenkin teknisesti ratkaistavissa olevia ongelmia, jolloin julkaistavaan Flash-sivustoon liitettävät oikeat hakuparametrit mahdollistavat sivuston näkyvyyden esimerkiksi Googlen hakutuloksissa. Jos käyttäjän internet-selaimesta ei löydy Flash-toistinta voinee sen jo nykypäivänä rinnastaa siihen, että internetiin yhdistetyssä tietokoneessa ei ole internet-selainta.

4 SUOMENKIELISTÄ VERKOSSA JULKAISTUA RUNOUTTA

Tässä luvussa pyrin analysoimaan ja vertailemaan erilaisia runoaiheisia sivustoja sekä itsenäisiä yksittäisten henkilöiden julkaisemia runoblogeja. Tarkoitukseni on siis käydä läpi muutama suomenkielinen sivusto, jotka keskittyvät runojen julkaisuun. Tämän lisäksi käyn läpi yksittäisiä blogeja, joissa yksityisihmiset julkaisevat runoja. Tarkoitukseni ei ole kritisoida itse runoja vain ainoastaan niiden julkaisutapaa ja

tarkastella ylipäätään yleisluonnetta verkkoon julkaistavista runoista.

Pyrin myös pohtimaan sitä, onko mahdollisesti käytännöllisempää laittaa esimerkiksi kymmenen runoa ruudulla vieritettävään muotoon kuin että laittaisi yhden runon kerrallaan luettavaksi. Sosiaalisen median tuoma kommentoinimahdollisuus on myös tietynlainen vahvuus, mutta niin sanotusti asiattomien kommenttien suodattaminen verkkorunoteoksen suhteen saattaa luoda myös oman ongelmansa.

4.1 Aukea.net

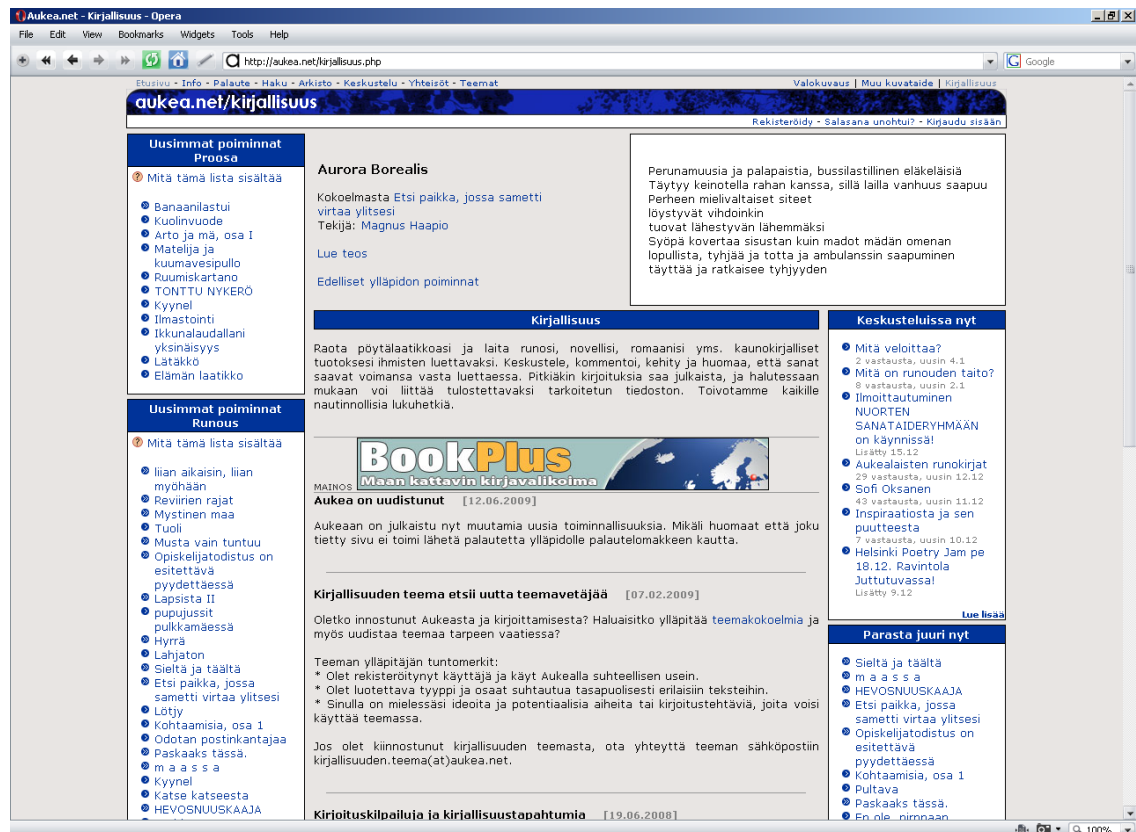
Aukea.net mainostaa itseään luomisgalleriana luoville ihmisille, harrastajille sekä ammattilaisille, joille palautteen saaminen omista töistään on tärkeää. Tämän lisäksi sivuston mukaan käyttäjille on tärkeää saada uusia ideoita sekä kokemuksia. Aukea.net keskittyy valokuvaukseen, kuvataiteeseen sekä kirjallisuuteen. Luonnollisesti tässä käsitellään nyt sivuston kirjallisuus-merkitystä, joista etenkin runouden kategoriaa. Runous ja proosa ovat molemmat jaettuina saman kirjallisuus-teeman alle.

Sivustolla on monien eri runojen kirjoittajien teoksia, joissa on käsittääkseni kaikissa kommentointimahdollisuus. Proosan ja runouden jaoittelu on katsoakseni jokseenkin sekava. Lisäksi tekstisisällön linkit jaetaan pääasiassa neljään osaan, joihin kuuluvat 1) uusimmat poiminnat, proosa 2) uusimmat poiminnat, runous 3) keskusteluissa nyt 4) parasta juuri nyt (Aukea.net 2010). Pelkän runoaiheisen listauksen löytäminen on jokseenkin hankalaa. Eri runoilijat voivat luoda teoksia, mutta niissä olevat eri runot ovat luotu ilmeettömiin valkoisiin linkkilaatikoihin. Runot avattuaan teksti sekä niiden kommentointi avautuvat käyttäjälle.

Sosiaalisen median tuoma kommentointimahdollisuus on hieno puoli, mutta sekava käytettävyys ja runoteosten ilmeetön hajanaisuus tekee pienine mainosbannereineen sivustosta hajanaisen, irrallisen sekä vaikeasti hahmotettavan kokonaisuuden.

Yksinkertainen ulkoasu on hyvä, mutta se kaipaisi johdonmukaisuutta sekä selkeyttä, joka ainakin omasta mielestäni jää tältä kyseiseltä sivustolta puuttumaan. Runojen kommentointi, arviointi ja jopa rakentava palaute ovat selkeää plussaa. Aukea.net on kuitenkin joka tapauksessa lähinnä julkaisualusta ihmisten kirjoittamille runoille, sillä

ainoa digitaalisen runouden piirre on sosiaalinen media. Tähän nähden se kuitenkin palvelee tarkoitustaan, vaikkakin on käytettävyydeltään sekava.

Kuva1. Aukea.net sisältää mahdollisuuden julkaista muun muassa omia runojaan, mutta sivusto ei kuitenkaan sisällä varsinaista digitaalista runoutta lainkaan. (ruudunkaappaus 7.1.2010)

4.2 Rakkausrunot.fi

Rakkausrunot.fi:n taustalla on rekisteröity yhdistys nimeltä Rakkausrunot ry, jossa rekisteröityneet käyttäjät voivat julkaista omia runojaan. Yhdistyksen tavoitteena on "ylläpitää ja kehittää runojen ja muun kirjoittamisen harrastusta sekä edistää ja tukea aatteellisesti harrastekirjoittajien omaehtoista julkaisu toimintaa sekä koota runojen ja muun kirjoituksen harrastajat yhteiseen toimintaan." (Wikipedia 2009c.)

Sivustolla on yli 16 000 rekisteröityä käyttäjää ja yli 660 000 runoa (24.11.2009). Vähintäänkin perusolettamuksena voitaneen pitää, että runojen taso on todella vaihteleva. Lisäksi sivustolla julkaistuissa runoissa ei ainakaan omien havaintojeni

pohjalta ole havaittavissa mitään käyttäjäkohtaista teosmaisuuutta, vaan runot ovat yleensä yksittäisiä runoja, jotka voi halutessaan lajitella aakkosjärjestykseen, otsikon mukaiseen järjestykseen ja näyttää ilman muiden käyttäjien kommentteja.

Oletusarvoisesti muiden käyttäjien kommentit näkyvät jokaisen runon perässä, ja samaisen käyttäjän runot ovat navigoitavissa pystyskrollauksen avulla. Rakkausrunot.fi-sivuston kohdalla voidaankin puhua suuresta verkkoyhteisöstä. Rakkausrunot.fi-sivuston mainontaa hoitavan yrityksen WhiteRabbitin mukaan sukupuoli- ja ikäjakauma on seuraavanlainen:

Kaavio1. Näiden tietojen ajankohtaisuutta/tarkkuutta en osaa arvioida, mutta niitä voitaneen tulkita ainakin suuntaa antavina, että suurin osa käyttäjistä on nuoria ja noin viidesosa miehiä.

(WhiteRabbit 2010)

Ikä	Osuus	Miehiä	Naisia
		20%	80%
15–19	59%		
20–24	13%		
25–29	4%		
30–34	5%		
35–44	0%		
muut	19%		

Seuraavaksi käsittelen joitakin mielestäni rakkausrunot.fi-sivuston kannalta merkittäviä asioita, varsinkin kun niitä ajatellaan näinkin suuren verkkosivuston ja -yhteisön kannalta. Ensinnäkin sivusto on toteutettu vuonna 2003, joten olisi mahdollisesti jo aika uudistaa ulkoasua. Tähän liittyen on melko kriittistä, että etusivulla ei mainita milloin on tehty viimeisimpiä päivityksiä tai muutoksia. Viimeisimmät päivitykset ovat kuitenkin tehty 11.12.2006, joka ilmenee erillisestä päivitysluettelosta. Sivuston oma linkit-osio on myös päivittämättä, sillä siellä on paljon kuolleita linkkejä. Itse sivuston osalta vaikuttaa siltä, että rakkaus on päässyt kuihtumaan, vaikka uusia runoilijoita sen sijaan tuntuu riittävän.

Hyvänä puolena sivustossa voidaan käytettävyyden kannalta pitää sitä, että sivusto mahtuu vaakasuunnassa resoluutioon 800 px. Etusivun pitkä vieritettävyyden vaikuttaa kuitenkin turhalta, sillä ylläpidön yhteystiedot käyttäjäkuvauksineen suoraan etusivulla

vaikuttaa jokseenkin epäolennaiselta, varsinkaan kun sivustoa ei juurikaan ylläpidetä. Linkkien ahtaus kertoo myös siitä, että sivusto tarvitsisi väljyyttä, sillä tilaa olisi nykyaikaisten resoluutioiden puitteissa ainakin jonkin verran enemmän. On oikeastaan melko surullista, että näinkin suosittu palvelu on jätetty melkeimpä tuuliajolle. Heidän omien tietojensa mukaan sivustolla on ollut kävijöitä vuonna 2005 seuraavasti:

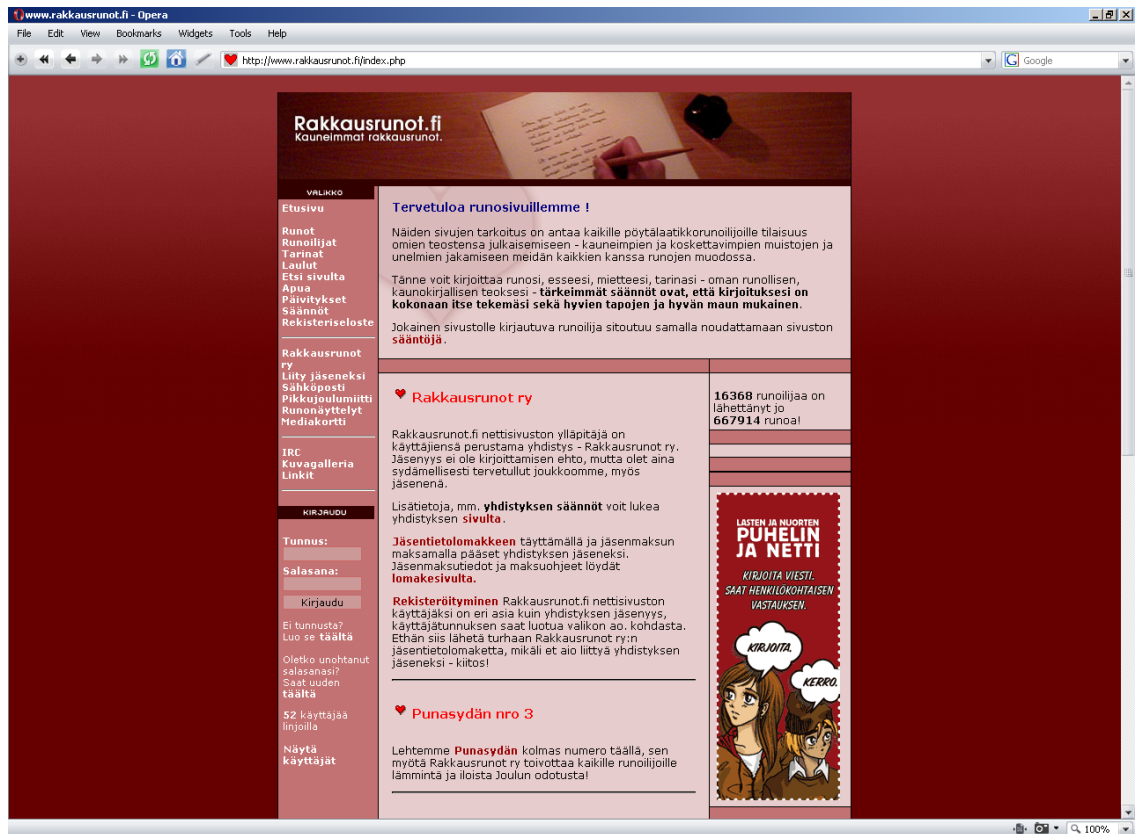
sivulatauksia noin 18,7 milj/kk (11/2005)

kävijöitä lähes 230 000/kk (11/2005)

(Rakkausrunot 2010)

Ulkoasuun liittyen, symbolinen sydänhän lienee tyypillisin visuaalinen elementti lähes kaikessa, joka käsittelee rakkautta. Tämän symbolin arkipäiväisyyttä ei ehkä tarvitse sivuuttaa, mutta miksei käyttöliittymässä voisi käyttää tätä muotoa? Nyt kun selainkäytössä on enemmän tilaa joka suunnassa eikä enää eletä vuotta 2003, niin eikö sivuston voisi luoda vaikka ison sydänsymbolin sisälle? Rakentaisi vaikka sydämen yläkaariin linkit ja peräti reunojen muodot ruudun ulkopuolelle hahmotettavaksi, jos alaosa käy liian kapeaksi.

Hakutoiminto pitäisi myös löytyä suoraan etusivulta, sillä runoja on todella valtava määrä yksistään selattavaksi. Värimaailma on tyypillinen sekä aiheeseen sopiva, mutta ainakin omasta mielestäni sivustoa pitäisi uudistaa, varsinkin kun käyttäjistä suurin osa on nuoria. Tällä hetkellä sivuston ulkoasu on siis seitsemisen vuotta vanha. Lisäksi olisi hyvä huomioida, että uusia runoja sivustolle tulee päivittäin valtavia määriä. Omien laskujeni mukaan pelkästään maanantaina 7.2.2010 sivustolle lisättiin hieman yli 300 uutta runoa.

Kuva2. Rakkaurunot.fi-sivusto sisältää käyttäjiensä julkaisemia runoja sivuston nimen teeman mukaisesti. Rakkaurunot.fi ei sisällä varsinaista digitaalista runoutta. Itse sivusto olisi runojen julkaisualustana vailla suuria uudistuksia. (ruudunkaappaus 7.1.2010)

4.3 Nokturno.org

Nokturno.org on monipuolinen runoportaa, jossa esitellään jopa hyvinkin erilaisia runoteoksia. Sivuston ulkoasu on hyvin pelkistetty, jossa perinteiseen tapaan sivuston linkit ovat asetettuina pääsivuston yläreunaan. Nokturno.org:in oma olemus on erotettu oranssilla pohjalla muun sivuston sisällöstä ja runoteokset ovat ikään kuin cd-albumimaisin kuvin listattu alaspäin vierittyvälle sivustolle.

Sivustolla ei runojen suhteen ole kommentointimahdollisuutta, joka tekee sivustosta ehkä enemmänkin alustan julkaistaville teoksille kuin pelkästään paikan satunnaisten rekisteröityneiden käyttäjien julkaisemille runoille joita voivat muut käyttäjät vapaasti kommentoida. Sosiaalisen median kriteerit eivät niinkään toteudu, ja runoteokset

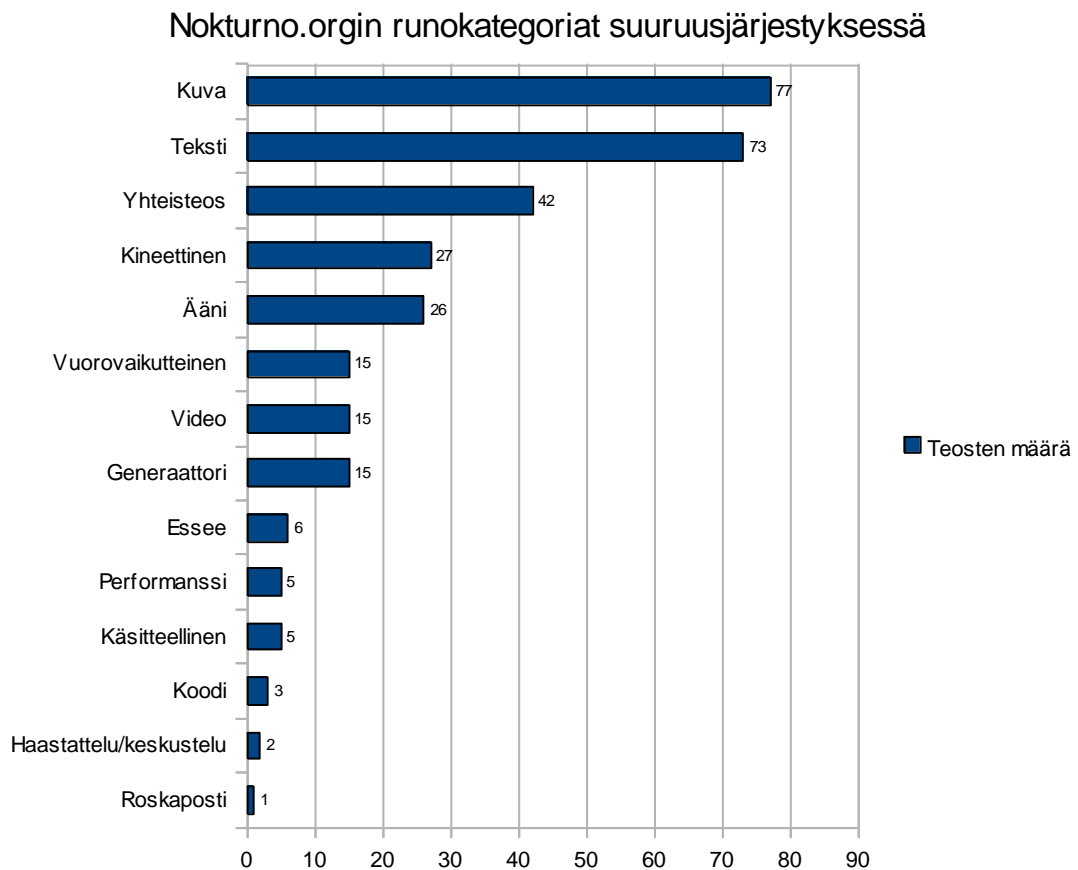
ovatkin itsenäisiä teoksia, jotka ovat teosmaisesti verkkoon julkaistuja. Runoissa ja runoteoksissa on usein hyvinkin omaperäisiä ilmaisu- ja toteutustapoja, ja ainakin osassa niistä on todellakin hyödynnetty digitaalisen viestinnän tuomia mahdollisuuksia.

Sivusto sisältää muun muassa lyriikan ja videon yhdistelmiä. Tästä esimerkiksi J.P. Sipilän laadukas puolen tunnin "katso kun silloin olen kunnossa" -teos (Sipilä 2009). Kyseessä on runovideo, johon on yhdistetty pelkästään yksittäisiä sanoja ja runollista sisältöä, joilla rakennetaan omasta mielestäni tunnelataukseltaan vaikuttava kokonaisuus käyttäen hyväksi videoilmaisua sekä kirjaimilla leikittelyä videomuodossa. Nihil Interetin hallituksen puheenjohtajan Sirpa Kyyrösen mukaan teos on ensimmäinen suomalainen videorunoteos (Kyyrönen 2009).

Nokturno.orgin ylläpitäjänä on siis runoyhdistys Nihil Interit ry. Nihil Interit julkaisee myös suomalaista runouslehteä Tuli&Savu. (Wikipedia 2009b.) Nihil Interit on runojen kirjoittajille mutta myös lukijoille vuonna 1993 perustettu yhdistys. Yhdistyksen tavoitteena on edistää suomalaisen runouden lukemista, kirjoittamista ja esittämistä sekä runoudesta keskustelemista. Nihil Interit toteuttaa tavoitteitaan esimerkiksi juurikin ylläpitämällä digitaalista runoportaalaa Nokturno.org:ia, Tuli&Savu - runouslehteä ja runouden verkostoa Tuli&Savu Net. (Nihil Interit 2009.)

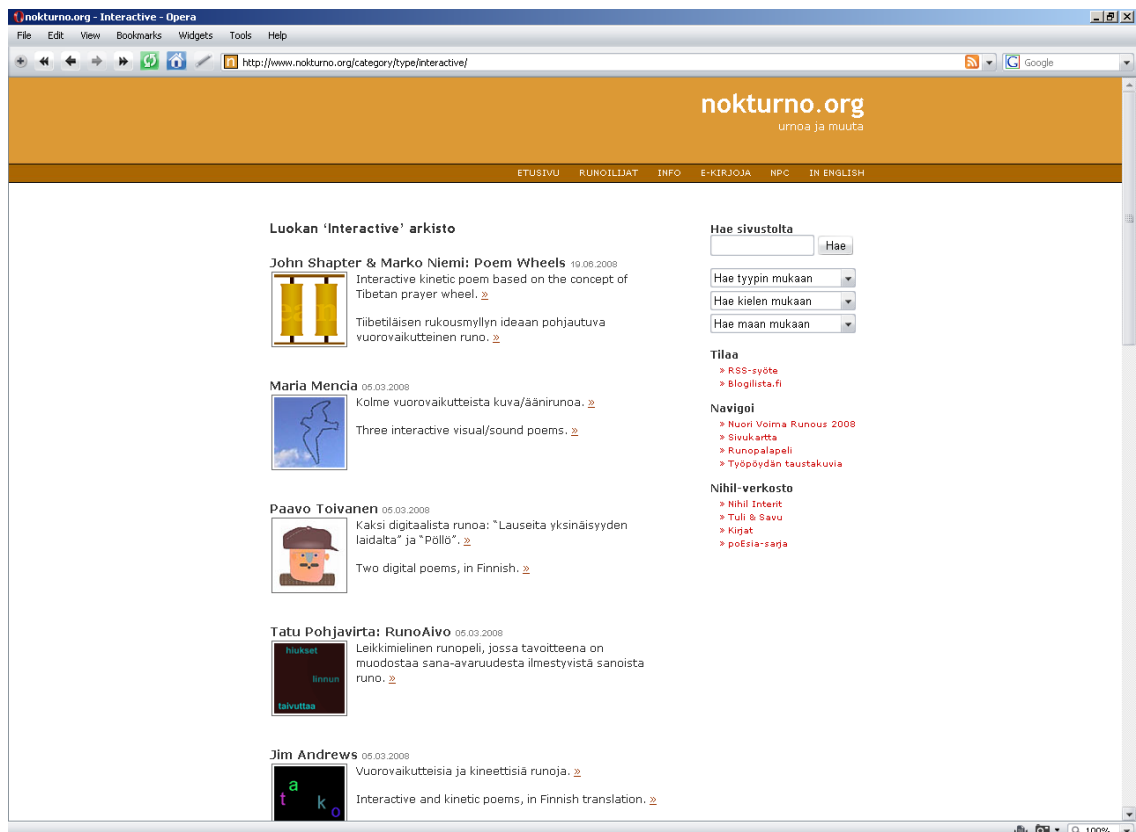
Nokturno.orgissa on yksi todella merkittävä ongelma. Nihil Interetin sivustollakin viitataan Nokturno.orgiin näin: "digitaalisen runouden sivusto Nokturno". Tosi asiassa Nokturno.orgissa oikeaa digitaalista runoutta on varsin vähän. Kaksi suurinta kategoriaa tätä kirjoitettaessa (7.1.2010) ovat kuva (77) ja teksti (73). Vasta tämän jälkeen tulevat oikeasti digitaalista runoutta olevat teokset kategorioissa kuten kineettinen (27), ääni (26), video (15), vuorovaikutteinen (15) ja generaattori (15). Huomioitavaa on myös se, että osarunoista saattaa olla useammassa kuin yhdessä kategoriassa.

Kaavio2. Kaaviosta käy ilmi, että varsinainen digitaalinen runous on Nokturno.orgissa vähemmistönä. Huomioitavaa myös on, että osa runoista ja teoksista on useammassa kuin yhdessä kategoriassa, ja että kaikki teokset eivät ole suomenkielisiä. Luvut ovat suoraan poimittu eri kategorioiden runomääristä. (7.1.2010)

Nokturno.orgissa julkaistujen hiemankin teknisempien digitaalisten runoteosten ulkoasu ja tekninen toteutus ovat myös useimmiten melko kokeilevan ja amatöörimäisen näköisiä. Poikkeuksia tietysti löytyy, mutta vaikka monet teoksista olisivat "kokeellisia" tai "leikkimielisiä", niin nämä saattavat vaikuttaa lähinnä tekosyiltä tai kaunistelulta siihen, minkä takia akateemikot eivät osaa tehdä teknisesti näyttävää ja korkealaatuista jälkeä. Tämä on kuitenkin pelkkää spekulointia ja perustuu löyhästi vain omiin tulkintoihini tekijöiden tunnettuuden ja heidän tuottamansa teknisen laadun suhteen. Teknisyyden näyttävyys ja korkealaatuisuus ei myöskään ole sama asia kuin monimutkainen – tyylikästä ja toimivaa voi tehdä myös yksinkertaisesti. Vai voisiko tästä kenties tehdä suppean johtopäätöksen, että monilla runoilijoilla esimerkiksi

vuorovaikutus ja multimedia on skilleen kantapää?

Kuva3. Nokturno.org sisältää monia erityyppisiä runoteoksia. Digitaalista runoutta on kuitenkin varsin vähän. Esimerkiksi kategoriassa vuorovaikutteinen on ainoastaan 15 teosta. (ruudunkaappaus 7.1.2010)

Asiaa syvemmin ruodittuani tein sähköpostitse haastattelun Nokturno.orgin toimitukselle ja sain sieltä asialliset sekä kattavahkot vastaukset päätoimittaja Marko Niemeltä (Liite 1). Omia oletuksiani sekä näkemyksiäni voin tarkastella uudelleen Niemeltä saatujen vastausten perusteella. Ymmärtääkseni digirunouden vähäisyyteen on hänen mukaansa tiivistettynä seuraavanlaisia syitä: ensinnäkin digitaalisen runouden juuret ovat ilmaisutavoiltaan totutusti sellaisia, joita ei olla nykyteknologian puitteissa pyritty toteuttamaan tai edes haluttu lähteä toteuttamaan aidosti digitaalisena. Toisekseen digitaalinen runous on toteutustavaltaan haastavaa ja sen julkaisu on niin vähäistä, että pelkästään siihen keskittyvä sivusto ei yksinkertaisesti olisi sisällöltään tarpeeksi runsas ratkaisu. Kolmanneksi Niemen mukaan alusta uudelleenlaiselle runoudelle jakautuu kahtia, jossa uudennainen digitaalinen tapa julkaista runoutta kohtaa runouden julkaisun, joka on esimerkiksi pelkästään halvempaa,

helpompaa ja demokraattisempaa. Näiden väliltä ei sitten löydykään yhteistä säikeistöä, ja verkon tarjoamat mahdollisuudet nähdään mustavalkoisesti katsottuna vain jommasta kummasta näkökulmasta.

Nokturno.org saattaa tuntua julkaistujen teostensa kanssa jokseenkin etäiseltä, ehkä jopa sisäpiirin jutulta, joka vaatii statusta ja kunniaa, mutta todellisuudessa sivustolla voi melkein kuka tahansa julkaista oman runoteoksensa, varsinkin digitaalisen sellaisen. Nokturnon tärkein tarkoitus on nimittäin toimia julkaisukanavana digitaaliselle runoudelle. Niemen vastauksissa lienee samaa kapeakatseisuutta kuin omassa rajatussa lähestymistavassani, että digitaalisen runouden merkittävin kanava olisi internet. Näinhän asia tuskin on. Digitaalisessa runoudessa on itse tekemisen tasolla myös hänen nähdäkseen takkuilua, sillä pelkästään tekijöitä on vähän ja uusia tekijöitä ilmestyy harvakseltaan.

Ihmisiä ei tietenkään voi eikä kannatakaan pakottaa juuri mihinkään, mutta mielestäni digitaalisen runouden mahdollisuudet pitäisi tuoda suuren yleisön saataville ja ruokkia niiden tekijöitä. Rakkausrunot.fi on ilmeisesti runoalustoista ainakin yksi suosituimpia ellei suosituin, mutta silti sen ylläpitäminen on jätetty heitteelle. Digitaaliselle runoudelle täytyisi pystyä luomaan myös hedelmällinen maaperä, jossa sekin kasvaisi jopa kastelun vähäisyydestä huolimatta. Tämä tuskin onnistuu kovinkaan helposti, sillä digitaalinen runous esimerkiksi multimedian tai interaktiivisuuden muodossa on vielä harvinainen ja vaikeasti selviytyvä laji. Englanninkielisellä digirunoudella on sen sijaan enemmän jo jalansijaa, ottaen jo pelkästään huomioon sellaisen tekijän, että saavutettavat kohderyhmät ovat huomattavasti suurempia kuin mitä ne ovat esimerkiksi suomenkielisellä digirunoudella. Tämä ei sinänsä ole mitenkään yllättävää, ja lähitulevaisuus todennäköisesti osoittaa sen, mihin suuntaan suomenkielinen digitaalinen runous kehittyy.

4.4 Rihmasto.net

Rihmasto.net on verkkojulkaisu, jossa tavalliset ihmiset voivat julkaista omia kirjoituksiaan. Sen keskeinen tehtävä on tarjota kirjoittajilleen vertaispalautetta sekä kommentointia julkaistuista kirjoituksista. (Rihmasto 2010) Rihmasto.net-sivustollakin

on siis sosiaalinen ulottuvuus tärkein (ja ainoa) tekijä digitaalisuuden suhteen. Sivustolla on myös Rihmasto-kirjallisuusfoorumi, jossa voi julkaista kuka tahansa rekisteröitynyt käyttäjä runojaan, ja jopa mahdollisesti saada niistä palautetta. Pieni erityispiirre Rihmaston suhteen on se, että se on luotu osaksi foorumipohjalle, vaikkakin ulkopuolisten teosten tuominen linkkeinä foorumien omien runojen sekaan saattaakin saada penseän tai olemattoman vastaanoton.

The screenshot shows the Rihmasto forum homepage. At the top, there is a logo and navigation links. Below that, a table lists various forum categories with their respective statistics. The table has four columns: 'Aiheet' (Topics), 'Viestejä' (Posts), and 'Viimeinen viesti' (Last message). The categories include 'Keskustelu' (Discussion), 'Palautte' (Feedback), and 'Ilmoitustaulu' (Noticeboard).

	Aiheet	Viestejä	Viimeinen viesti
Keskustelu			
Yleistä Yleistä keskustelua kaikesta mahdollisesta.	237	10036	Per Hel 19, 2010 2:29 pm Dragon
Kirjat & Kirjailijat Uutuudet ja klassikot, rakastetut ja vihatut, marginaaliset ja listaykköset. Keskustelua kirjoista ja niiden kirjoittajista.	216	2842	Tii Hel 09, 2010 1:10 am Paula Taurainen-Vahtola
Kirjoittaminen Keskustelua kirjoittamisen pakosta, halusta, vaikeudesta ja helpoudesta.	278	4272	Tor Hel 18, 2010 12:27 pm Frances
Rihmaston kirjailijavieras Manifesteja ja puheenvuoroja. Rihmaston kirjailijavieras avaa keskustelun. Osallistu.	25	3046	Kes Hel 17, 2010 10:17 pm Jatman
Palautte			
Runot Anna palautetta Rihmastossa julkaistuista runoista.	66	327	Lau Hel 20, 2010 2:03 pm trezzu
Proosa Anna palautetta Rihmastossa julkaistuista novelleista ja esseistä.	72	810	Lau Hel 20, 2010 6:34 pm Jopas
Pöytälaatikko Runoja, proosapätkiä, päiväkirjamerkintöjä. Kirjoita ja anna palautetta.	1422	29351	Sun Hel 21, 2010 12:24 am Paula Taurainen-Vahtola
Ilmoitustaulu			
Rihmasto tiedottaa uusia julkaistuja teksteistä, muutoksista sivuilla ja muusta toiminnasta.	94	94	Per Tam 22, 2010 12:06 pm Rihmasto
Muut tiedottavat Tiedota kirjallisista tapahtumista, tilaisuuksista, koulutuksesta, kilpailuista... Tai lähetä valmis tiedote osoitteeseen toimitus@rihmasto.net.	713	906	Kes Hel 17, 2010 2:27 pm Sini Kivaa
Rihmastolaiset esittäytyvät Kuka olet? Esittäydä ja tutustu muihin kirjoittajiin. Kerro kirjallisista tuotoksistasi, suhteestasi kirjoittamiseen ja kirjallisuuteen. Muistele menneitä saavutuksia, suunnittele tulevia.	62	296	Kes Hel 10, 2010 4:33 pm Dragon

At the bottom of the screenshot, there is a section titled 'Ketä on paikalla' (Who is online) showing statistics: 'Käyttäjämme ovat kirjoittaneet yhteensä 52350 viestiä, joista 10 viimeisen 24 tunnin aikana Meillä on 1052 rekisteröityä käyttäjää joista 754 on kirjoittanut vähintään yhden viestin. Uusin rekisteröitynyt käyttäjä on Tuusa'. It also shows 'Yhteensä 8 käyttäjää tällä hetkellä: 0 Rekisteröityä, 0 Piilotettua ja 8 Vierailta' and 'Eniten käyttäjiä online on ollut 88 päiväs Sun Kes 24, 2007 7:15 pm'. There are also links for 'Ylläpitäjä' and 'Moderaattori'.

Kuva4. Rihmaston aktiivisin runosisältö löytyy keskustelufoorumilta, joka tekeekin siitä muihin suosittuihin suomenkielisiin runoaiheisiin verkkosivustoihin verrattuna erilaisen. (ruudunkaappaus 21.2.2010)

4.5 Poesiasarja.wordpress.com

poEsia on Kirja kerrallaan -kustantamon ja Nihil Interitin yhteistyössä toimiva runoteossarja (poEsia 2010). Sivustolta löytyy jonkin verran digitaalista ympäristöä

hyödyntävää runoutta, mutta pääpiirteensä on mielestäni se, että sivustolla hyödynnetään julkaistujen teosten suhteen kustannustehokkuutta – suuri osa teoksista on tallennettu sivustolle PDF-muodossa ja myös siinä kyseisessä muodossa ne ovat jokaisen ladattavissa niin halutessaan. Runojen yhteyteen on myös yleensä liitetty muiden henkilöiden kirjoittamia arvosteluja. Merkittävin tekijä on teosten ilmaisuus digitaalisessa muodossa. Painetut teokset, olivat ne sitten kirjoja tai dvd-levyjä, ovat luonnollisestikin maksullisia.

4.6 Yksittäisiä runoblogeja

Blogit antavat hyvän mahdollisuuden runojen julkaisuun, sillä blogeista löytyy monia ilmaisia valmiita pohjia, niissä on helppo toteuttaa sosiaalisen median piirteitä ja niistä pystyy myös julkaisemaan esimerkiksi videokuvaa ja ääntä. Olen tässä pyrkinyt valitsemaan tarkasteltaviksi pääasiassa runoblogeja, joissa kirjoitetaan ja julkaistaan runoja, vaikkakin osassa blogeista joko käsitellään runoutta muussakin kuin julkaisutarkoituksessa tai blogi sisältää muitakin asioita kuin pelkkää verkossa julkaistua runoutta.

Blogin nimen valinnalla on luonnollisestikin suuri merkitys. Tästä voidaan ottaa ihan konkreettinen esimerkki: Kumman blogin nimi kertoo sen sisällöstä paremmin: runoja.wordpress.com vai partakone.wordpress.com? Wordpress on lähinnä blogeille tarkoitettu sisällönhallintaohjelma, mutta blogin nimenä "partakone" ei kerro blogin runosisällöstä mitään. Vaikka blogin nimenä "runoja" onkin äärimmäisen tylsä, niin se on myös äärimmäisen toimiva kaikessa yksinkertaisuudessaan sekä myös kun huomioidaan hakukonetuloksia. Kenties blogin luonteesta johtuen runoblogitkin ovat yleensä alaspäin vieritettävässä muodossa, jossa saattaa kerralla vieritettävää olla todella paljonkin. Runoblogien kävijämääristä minulla ei ole tietoa, mutta usein näkyvä kommentointi on ja palaute niissä todella vähäistä ja satunnaista. Tämä saattaa mahdollisesti viestittää vähäisestä mielenkiinnosta suomenkielisiin runoblogeihin ja/tai huonosta hakukoneoptimoinnista blogien suhteen. Vastaavasti kynnys saattaa kommentointiin olla lukijoilla korkea, tai kommentointi ei yksinkertaisesti kiinnosta. Toisaalta blogeissa ei myöskään ole juuri ollenkaan roskaviestejä.

Blogien ulkoasu on usein muunneltavissa, jolloin verkossa julkaistut runonsa pystyy saattamaan omanlaiseensa ympäristöön, sellaiseen ympäristöön, joka sopii julkaistujen runojen ilmapiiriin. Vieritettävyyys ei myöskään ole mikään pakko, ja blogeissa voi julkaista myös ääntä ja videoa. Yhdysvalloissa vuonna 2006 30 prosenttia on käyttänyt blogeissaan äänitiedostoja ja 15 prosenttia on käyttänyt liikkuvaa kuvaa (Kilpi 2006, 21). Blogit lienevät videorunoille ja ääneen lausutulle runoudelle potentiaalisia julkaisualustoja. Blogien rinnalle jos tuotaisiin vielä digitaaliseen runoudelle räätälöidyt Flash- ja HTML-pohjat, niin sillä saataisiin mahdollisesti interaktiivisten runoteosten tekemiskynnystä madallettua.

Blogit ovat runojen julkaisussa visuaalisesti muokattavissa olevia toisin kuin esimerkiksi jollakin tietynlaisen visuaalisen ilmeen omaavalla verkkosivustolla julkaistavat runot. Tätä pitäisin niiden merkittävänä vahvuutena. Lisäksi bloggaajat voivat verkostoitua, jolloin ihmiset voivat niin halutessaan vahvistaa yhteisöllisyyttä verkossa jonkin tietyn asian suhteen (Kilpi 2006, 97). Tällä tavoin voidaan luoda persoonallisemmilla visuaalisilla ulkoasuilla luotuja verkkorunoteoksia, jotka kuitenkin kytkeytyvät toisiinsa.

Joitakin suomenkielisiä runoblogeja (listaus ei ole minkäänlaisessa arvo- tai paremmuusjärjestyksessä, blogit käyty läpi 14.2.2010 ja 21.2.2010):

<http://www.ohikulkevaa.org/>
<http://voodookettu.wordpress.com/>
<http://runoja.wordpress.com/>
<http://partakone.wordpress.com/>
<http://ilopisara.wordpress.com/>
<http://hallatar.blogspot.com/>
<http://juuri.julmetus.net/>

4.7 Muita runosivustoja

Tässä olen vielä ottanut hieman lyhyemmin tarkasteltaviksi joitakin muita runoaiheisia verkkosivustoja. Näissä sivustoissa on mielestäni jotain sellaista, joka ansaitsee erityishuomioita, mutta niiden käsitteleminen laajemmassa mittakaavassa on mielestäni

jokseenkin tarpeetonta. Voisi ehkä sanoa, että tässä esitellyt sivustot ovat tietyllä tavalla erityisesimerkkejä, sisältäen jopa mahdollista potentiaalia tai toimien varoittavana esimerkkinä toteuttamistavoista.

Kokoelma Suomalaista Runoutta

Kokoelma Suomalaista Runoutta on graafisen suunnittelijan Ulrika Juseliuksen verkkoon laittama verkkojulkaisu vuonna 1905 julkaistusta A.V. Forsmanin toimittamasta samannimisestä kirjasta. Tekijäoikeudet ovat jo vanhentuneet, joka on mahdollistanut kirjan verkkojulkaisun. Huomioitavaa "verkkojulkaisun" suhteen on sen laajuus. "Tulosteina verkkoversion laajuus hakemistoineen on noin 330 sivua" (Kokoelma Suomalaista Runoutta 2010). On tietysti hyvä, että tällä tavoin vanhoja kirjoja joiden kunto on heikko, säilötään digitaaliseen muotoon. Pelkkänä verkkojulkaisuna tämä on kuitenkin todella äärimmäinen esimerkki, sillä esimerkiksi omalla koneellani näyttöresoluutiolla 1280 × 1024 ja Mozilla Firefox -selaimella on pisimmillään yhdellä kerralla vieritettävänä yli 60 ruutua tekstiä.

Lisäksi verkkojulkaisun sisällysluettelo vaatii selaimen tai hiiren takaisin-painikkeen käyttöä. Teoksen massiivisuus huomioiden, on kriittistä ettei käyttäjälle aina viestitetä siitä, missä kohdin teosta hän tarkalleen on. Tähän verkkoteokseen on myös liitetty suositus käytettävästä resoluutiosta ja Internet Explorerin selainversiota, joka on sekä vanhentunut että ei-ammattimainen käytäntö. Sivuston tulostaminen ei tosin onnistu kaikilla selaimilla niin kuin pitäisi – lisäksi on kummallista, jos sivusto on kerta tarkoitettu tulostettavaksi, niin miksei siitä ole sitten tehty erillistä PDF-versiota. Se olisi tuskin ollut suuri vaiva kaiken muun urakan ohella.

Ajatus.org

Ajatus.org on suunnattu nuorille, ja sen tarkoituksena on yhteisöllisyys sekä vuorovaikutus taiteen ja luovuuden piirissä. Sivustolla on oma runot-osionsa. Runoja voi selata tekijöiden tai julkaisuajankohdan mukaan, eli toisin sanoen hakutoimintoa ei ole. Sivuston ulkoasu on todella yksinkertainen ja se on pysynyt lähes samanlaisena ainakin Wayback Machinen mukaan melkein vuosikymmenen ajan (Internet Archive

Wayback Machine 2010). Käytettävyys ei ole kehittynyt juuri mihinkään ja kohderyhmää ajatellen ulkoasu on mitäänsanomaton ja 90-lukuhenkinen. Positiivisena puolena sivustolla ei ole mainoksia, toisin kuin AarreRunot.com-sivustolla. Ajatus.org lienee nuorten keskuudessa jokseenkin tunnettu, ja sivustolle olisi käsittääkseni ainakin jonkin verran kysyntää käyttäjien keskuudessa. Valitettavasti sivuston ylläpito on päässyt sivuston ulkoasupäivityksen ohella unohtumaan. Tästä esimerkkinä etusivun ajatuslaatikosta lainattu keskustelu:

11.02.2010 09:48 Miten kauan on ihmisillä mennyt, että on päässyt mukaan tänne? Itse lähetin hakemuksen aikoja sitten...

13.02.2010 18:51 [Vilma](#) - Mul meni varmaa 2 kk. ://

18.02.2010 16:28 [Manja.Weed](#) - pöö

19.02.2010 16:49 voi itku ;ss no, toivon vain että saan pian vahvistussähköpostin.

19.02.2010 17:34 [Vilma](#) - Juu. Toivossa on hyvä elää :D

(Ajatus 2010)

AarreRunot.com

Tällä sivustolle voi jokainen mainoksia rakastava julkaista oman runonsa.

AarreRunot.com yrittää solmia runouden ja mainonnan epäpyhää liittoa, mutta on ilmeisesti onnistunut siinä erittäin huonosti. Ilmeisesti joku on päättänyt perustaa runoyhteisön ja rahoittaa sitä mainostuloilla. Pelkkä ideakin kuulostaa huonolta. Olen kuitenkin halunnut nostaa tämän sivuston esille esimerkkinä, joka upottaa runot mainoksien syvyyyksiin, eikä tällöin palvele verkossa julkaistavien runojen tarkoitusta. Tilannehan olisi tietysti ihan toinen, jos sivuston nimi olisi vaikka mainosrunot.com ja siellä käsiteltäisiin runouden asemaa mainonnassa ja julkaistaisiin mainoksissa käytettyä lyriikkaa tai esimerkiksi eri brändeihin liittyviä eri tyyliuuntien runoja. Tällöin mainoksilla piirittäminen olisi aiheellista. On tietysti huomioitava, että palvelinmaksut täytyy aina jollakin tavalla hoitaa, ja niiden rahoituksessa mainokset saattavat olla yksi vaihtoehto. Tässä kuitenkin esimerkki, millä tavalla sitä ei kuitenkaan kannata toteuttaa.

The screenshot shows the AarreRunot.com website in a browser window. The page title is "Jääsydän - AarreRunot.com - runot sadut vitsit laulun sanat tarinat sananlaskut värssyt ja sanoitukset - Opera". The browser address bar shows "http://aarerunot.com/artide1624.html". The website header includes the AarreRunot logo and navigation links like "REKISTERÖIDY", "Lisää AarreRunot.com suosikkeihisi!", "LÄHETÄ KIRJOITUS", "KATEGORIAM", "LUETUIMMAT KIRJOITUKSET", "TUOTTEIJAIMMAT KIRJOITTAJAT", "KIRJALUO SISÄÄN", "SÄÄNNÖT", and "RSS-SYÖTE".

The main content area features a poem titled "Jääsydän" by Kirjoittaja: onija. The poem text is: "Ei ikkuna sulaa huolka kanna ikke ei aurinon alla." Below the poem, it says "Runoja satuja vitsejä ja laulun sanoja: AarreRunot.com" and "Lukukertoja: 264 Pituus: n. 5 sanaa".

There are several advertisements on the page. One for "anna" magazine offers a 3-month 50% discount for 24€. Another for "Lomarahaa 7.500€" promotes a contest. A "Sisters Club" advertisement offers a 690€ gift certificate. There is also a "Halpaa lukemista!" section with a "Tilaa lehti" button.

Kuva5. AarreRunot.com-sivustolla julkaistu runo, varsinkin lyhyt sellainen, saattaa jäädä kirjaimellisesti mainosten ympäröimäksi. (ruudunkaappaus 7.1.2010)

4.8 Yhteenveto suomenkielisistä runoaiheisista sivustoista

Vielä tänäkin päivänä suurin osa suomenkielisestä verkossa julkaisusta runoudesta jää melko kauaksi digitaalisen runouden määritelmästä. Nokturno.orgia lukuunottamatta ei ole juuri ainuttakaan sivustoa, josta löytyisi oleellisesti suomenkielistä niin sanotusti varsinaista digirunoutta. Sen sijaan on paljon sivustoja, joissa sosiaalinen media on merkittävänä ulottuvuutena runouden suhteen. Täytyy tietysti myös muistaa, että osaltaan digitaalisen runouden määritelmä täyttyy siinä, että kaikki verkossa julkaistut runot ovat periaatteessa maailmanlaajuisesti kaikkien saatavilla, joilla on käytettävissään internet-yhteys sekä tietokone. Lisäksi verkosta löytyy jonkin verran videotallenteiden muodossa olevaa lausuttua runoutta esimerkiksi YouTube-palvelusta, joka täyttää digitaalisen runouden määritelmän audiovisuaalisena runoutena, mutta en kuitenkaan lähde ääneen lausuttua runoutta omassa työssäni sen tarkemmin tarkastelemaan.

Runojen verkossa julkaisemisen edullisuus ja helppous ovat myös tärkeitä erityispiirteitä. Katsoisin kuitenkin, että on osittain veteen kirjoitettua, missä kulkee digitaalisen ja tavallisen verkossa julkaistun runouden raja. Usein suomenkielisten runojen ympäristö täyttää luonnollisestikin digitaalisen runouden määritelmää, mutta runot itsessään jäävät pelkiksi verkkorunoiksi, joilla ei itse runoina ole mitään sellaista merkittävää tekijää, joka edellyttäisi niiden julkaisemista digitaalisessa viestimessä. Sosiaalinen vuorovaikutus on tietysti se yleisin tekijä, mutta sekään ei varsinaisesti kuulu itse runoihin. Julkaisun helppous ja kustannusten olemattomuus ovat kuitenkin mielestäni verkkorunojen merkittävin valttikortti.

Runoyhteisöissä tai -foorumeilla julkaistujen runojen tärkein anti lienee niiden tarjoama yhteisöllisyys ja mahdollinen palaute kirjoituksista. Tällöin ei välttämättä liene edes tarpeen tehdä omaa kotisivua pienimuotoiselle teoksellekaan, sillä siitä saatava palaute ja oman sivun kävimäärät saattavat alittaa merkittävästikin verrattuna jos teoksen tai yksittäisen runon julkaisee jollakin suosituilla runosivustolla. Blogien suhteen palautteen saaminen saattaa olla hankalampaa kuin että jos julkaisisi runojaan jossakin runoyhteisössä tai runofoorumilla.

5 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Yksittäisten tai verkkosivustoihin perehtymättömien henkilöiden saattaa olla hyvin vaikeaa perehtyä siihen mitä digitaalinen runous todella on ja kuinka digitaalista runoutta ylipäättään tehdään ja julkaistaan verkossa. Osa ihmisistä ei myöskään luonnollisesti halua tuottaa digitaalista runoutta verkkoon vaan he yksinkertaisesti haluavat tuoda omia tuoksiaan esille laittamalla verkkoon perinteisiä runoja tavanomaisella painetun median tyylillä.

Täytyy kuitenkin huomioida, että yleensä jokainen uusi media kopioi ensin edeltäjänsä sisällön, kuten esimerkiksi televisio radiolta (Marshall McLuhan 1969, Alasilta 2002, 127). Tämä yleistys pätee edelleen joillakin verkkosivustoilla, joidenka ilmaisu on lähellä painettua viestintää. Vuorovaikutteisudessa tulisi tekniikkaan toimia huomaamattomasti sisällön taustalla, jolloin se ei nouse missään vaiheessa päärooliin.

(Alasilta 2002, 127.) Todennäköisesti lähitulevaisuus osoittaa omalla painollaan suomenkielisen digitaalisen runouden suunnan. Tällä hetkellä tekijöitä digitaalisen runouden parissa on varsin vähän ja suomenkielinen kohdeyleisökin on huomattavasti marginaalisempi kuin mitä esimerkiksi saavutetaan englannin kielellä.

Verkkoon lähinnä laitetaan suomenkielisiä runoja erilaisiin yhteisöihin tai blogeihin sillä perusteella, että niiden "digitaalisen runouden" -käsite katsoakseni täyttyy pääasiassa sosiaalisen median muodostamassa kommentointimahdollisuudessa. Täytyy tietysti ottaa huomioon, että julkaisukustannusten minimaalisuus on verkossa julkaistavan runouden kannalta todella merkittävä ja julkaisemiskynnystä madaltava tekijä. Lisäksi vaikka itse runot olisivat osana jonkinlaista käyttöliittymää, niin itse runot/runoteokset eivät esimerkiksi ole interaktiivisia tai sisällä multimediaa. Nokturno.orgissa on jonkin verran kokeiluja esimerkiksi interaktiivisten runojen suhteen, mutta käytännössä mitään laajempi muotoista vakavaa yrittämistä ei itse runoteosten vuorovaikutteisudessa ja multimediasa ole mielestäni havaittavissa.

"[...] digitaalisessa runoudessa on teknisten vaatimustensa vuoksi monia muita runouden muotoja huomattavasti korkeampi aloituskynnys, minkä vuoksi määrään ei luultavasti ole odotettavissa kovin suurta nousua tulevaisuudessakaan." (Liite 1)

"[...] varsinaisen tekemisen ruohonjuuritasolla tilanne ei näytä ehkä yhtä hyvältä; suurin ongelma lienee, että tekijöitä on hyvin vähän ja uusia tekijöitä ilmestyy hyvin harvoin." (Liite 1)

Tähän olen miettinyt yhdeksi mahdolliseksi elvytyskeinoksi esimerkiksi sellaista projektia, jossa luotaisiin joukko Flash-pohjia, jotka olisivat luotu pelkästään digitaalisia runoja ajatellen. Tällä tavoin voitaisiin mahdollisesti saada suomenkieliselle (ja muunkin kieliselle) digitaaliselle runoudelle jalansijaa runoharrastajien ja -harrastelijoiden keskuudessa, jos tekninen puoli tuntuu liian vaativalta tai aikaa vievältä. Saman voisi myös yhtä hyvin toteuttaa HTML-muodossa. Henkilöt jotka pitävät runoblogeja, saattaisivat kokea tällaiset valmiit pohjat, joita pystyisi jonkin verran kustomoimaan omien taitojensa rajoissa, tietyllä tavalla tutuiksi ja omanlaisikseen. Pienimuotoinen ulkoasun muokattavuus saattaisi toimia tutuna piirteenä, jos vain muokkauksen käytettävyys on helposti lähestyttävä.

Vuorovaikutteiseen ja multimediapainotteiseen runouteen tämä olisi luultavasti toimiva ratkaisu, mutta luonnollisestikaan esimerkiksi videorunouden tekemistä tällä ei todennäköisesti pystyisi juurikaan helpottamaan.

Katsoakseni suomenkielisen verkossa julkaistavan runouden digitaaliseen suuntaan kehittyminen saattaa pitkälti olla riippuvaista siitä, että pystytäänkö sen toteuttamiskynnystä merkittävästi madaltamaan. Tekniikkaan ja käyttöliittymäsuunnitteluun syventyminen saattaa olla monelle runoharrastajalle se lukittu ovi, josta ei haluta kulkea. Tällä hetkellähän on tiettyjä sivustoja, joissa voidaan runoja julkaista. Lisäksi visuaaliselta ilmeeltään muokattavissa olevat blogialustat ovat myös helppo keino tuoda runojaan julki, ja jos ei ole mielenkiintoa tehdä esimerkiksi videorunoutta, niin voi ainakin verkostoitua muiden runoharrastajien kanssa ja vahvistaa persoonallisempaa runouden julkaisemista verkossa.

LÄHTEET

Adobe Systems Incorporated 2010. Adobe - SWF Technology Center. Adobe Systems Incorporated 14.7.2009 [Verkkodokumentti] <<http://www.adobe.com/devnet/swf/>> (luettu: 7.2.2010).

Ajatus 2010. Nuoret taitelijat. [Verkkodokumentti] <<http://ajatus.org>> (luettu: 21.2.2010).

Alasilta, Anja 2002. Verkkokirjoittajan käsikirja. Helsinki: Inforviestintä Oy.

Aukea.net 2010. Kirjallisuus. [Verkkodokumentti] <<http://aukea.net/kirjallisuus.php>> (luettu: 7.1.2010).

Forsman, A.V. (toim.) 1905. Kokoelma Suomalaista Runoutta. Juselius Ulrika [Verkkodokumentti] <<http://www.phpoint.fi/ulrikaj/bookshelf/ksr.htm>> (luettu: 7.1.2010).

Haverinen, Eeva, Vainikkala, Erkki & Lahdelma Tuomo (toim.) 2008. Tekijyyden ulottuvuuksia. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston Nykykulttuurin tutkimuskeskus.

Internet Archive Wayback Machine 2010. [Verkkodokumentti] <http://web.archive.org/web/*/http://ajatus.org> (luettu: 7.1.2010).

Keränen, Vesa, Lamberg, Niko & Penttinen Jukka 2003. Verkkojulkaisun hallinta. Jyväskylä: Docendo Finland Oy.

Korpela, Jukka & Linjama Tero 2005. Web-suunnittelu. Jyväskylä: Docendo Finland Oy.

Kyyrönen, Sirpa 2009. Nihil Interit: Opinnäytetyön aiheena digitaalinen runous. Sähköposti juha.jarvinen@metropolia.fi (lähetetty: 27.12.2009).

poEsa 2010. Yhteystiedot. [Verkkodokumentti]

<<http://poesiasarja.wordpress.com/yhteystiedot/>> (luettu: 1.3.2010).

Rakkausrunot 2010. Rakkausrunot ry. [Verkkodokumentti]

<<http://www.rakkausrunot.fi/mainosta.php>> (luettu: 8.2.2010).

Rihmasto 2010. [Verkkodokumentti] <<http://rihmasto.net/esittely.htm>> (luettu: 7.1.2010).

Nihil Interit 2009. Nihil Interit ry. [Verkkodokumentti]

<<http://nihilinterit.wordpress.com/>> (luettu: 24.11.2009).

Sipilä J.P. 2009. Katso silloin kun olen kunnossa. Nihil Interit & Kirja kerrallaan

-kustantamo @ poEsa-sarja. [Verkkodokumentti] <<http://www.nokturno.org/j-p-sipila/katso-kun-silloin-olen-kunnossa/>> (luettu: 17.11.2009).

Vihervaara, Jude 2007. Flash MX alkeet / Fontit ja Flash / Net Site story.

[Verkkodokumentti] <<http://www.netsitestory.com/Flash/fontit.html>> (luettu: 2.12.2009).

Vihervaara, Jude 2007. Mikä on Flash? [Verkkodokumentti]

<<http://www.netsitestory.com/Flash/index.html>> (luettu: 2.12.2009).

WhiteRabbit 2010. Mainosverkosto. Oy White Rabbit Ab. [Verkkodokumentti]

<<http://www.whiterabbit.fi/mainosverkko/>> (luettu: 8.2.2010).

Wikipedia 2009a. Nihil Interit. 15.10.2009 [Verkkodokumentti]

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Nihil_Interit> (luettu: 24.11.2009).

Wikipedia 2009b. Digital Poetry. 26.11.2009 [Verkkodokumentti]

<http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_poetry> (luettu: 2.12.2009).

Wikipedia 2009c. Rakkausrunot (yhdistys). 27.9.2009 [Verkkodokumentti]

<[http://fi.wikipedia.org/wiki/Rakkausrunot_\(yhdistys\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Rakkausrunot_(yhdistys))> (luettu: 24.11.2009).

HAASTATTELUT

Niemi, Marko 2010. Päätoimittaja. Nokturno.org. Haastattelu: 31.1.2010

LIITTEET

Liite 1. Nokturno.orgin päätoimittaja Marko Niemen haastattelu

Liite 1. Nokturno.orgin päätoimittaja Marko Niemen haastattelu

Minkälaisia periaatteita teillä on toiminnassanne? Esimerkiksi ketkä voivat saada runoteoksiaan julki nokturno.orgissa? Tarvitseeko tekijän olla tunnettu tai omata tietty status?

Julkaistavien runoilijoiden suhteen ei ole mitään rajoitteita, ja uusien tekijöiden duuneja otetaan aina mieluusti vastaan.

Jos määritellään Nokturnon ensisijaiseksi toiminta-alueeksi suomalaisen nykyrunouden kenttä, niin voisi ehkä hieman kärjistäen sanoa, että tunnettuudesta ja statuksesta on luultavasti pikemminkin enemmän haittaa kuin hyötyä, koska asemansa vakiinnuttaneet runoilijat keskittyvät useimmiten tekemään asioita (esim. isojen kustantamojen linjan mukaisia runokokoelmia), jotka eivät ole Nokturnon kannalta erityisen kiinnostavia.

Mitään erillistä digitaalisten runoilijoiden yhteisöä Suomessa ei ainakaan toistaiseksi ole, eli sellaiseen kuuluminen ei voi olla vaatimuksena Nokturnossa julkaisemiseen.

Yksi mahdollinen rajoite voi olla se, että Nokturno ei vapaaehtoisvoimin nollabudjetilla toimivana julkaisuna pysty maksamaan kellekään julkaisupalkkioita, joskaan en muista, että kukaan olisi koskaan jättänyt julkaisematta teoksiaan sen vuoksi, ettei julkaisemisesta makseta palkkiota.

Millä keinoin ja tavoin nokturno.org käytännössä edistää digitaalisen runouden kehitystä?

Nokturnon tärkein funktio on tarjota julkaisukanava digitaaliselle runoudelle, ja mahdollisuuksien rajoissa teknistä tukea runoilijoille, joilla on ideoita digitaalisia runoja varten muttei välttämättä teknistä osaamista niiden toteuttamiseen.

Nokturno on myös viime vuosien aikana järjestänyt / ollut mukana järjestämässä Helsingissä ja muualla Suomessa erilaisia tapahtumia, joissa on ollut esillä digirunoutta, ja voi olla, että niillä on ollut yllättävänkin suuri merkitys digirunouden tunnetuksi tekemisen kannalta, vaikka itse olen pitänyt nettisivustoa aina ensisijaisena toimintamuotona.

Onko nokturno.orgissa huomioitu digitaalisen runouden syvempi merkitys? Viittaan tässä määrittelyyn, jonka mukaan aidosti digitaalinen runo/runoteos vaatii alustukseen digitaalisen ympäristö eikä sitä voida julkaista esimerkiksi printattuna versiona (esim. videoruno on digitaalinen runo ja visuaalinen runo verkossa julkaistuna on verkkoruno).

Kyllä tuo on huomioitu hyvin tarkkaan, ja viitisen vuotta sitten, kun Nokturnoa perustettiin, sen oli tarkoitus keskittyä (lähes) yksinomaan digitaalisen runouden julkaisemiseen, mutta linja on oikeastaan alusta saakka avautunut, ja nykyisellään Nokturnoa voisi ehkä kuvailla runoussivustoksi, joka julkaisee silloin tällöin myös digitaalista runoutta. Linjan avautumiseen on useita syitä:

1. Digitaalisen runouden juuret ovat vahvasti visuaalisen ja konkreettisen runouden ja erilaisten proseduraalisten / menetelmällisten kirjoittamisen tapojen perinteissä ja yleisemmin 1900-luvun avantgarde-liikkeissä, ja siksi on koettu mielekkääksi esitellä myös noita lajeja, jotka ovat olleet Suomessa aika tuntemattomia vaikka eivät uusia olekaan.
2. Suomessa tehdään digitaalista runoutta yksinkertaisesti niin vähän, että ei olisi järkevää ylläpitää julkaisua, joka keskittyisi pelkästään siihen. (Tämä siitakin huolimatta, että Suomessa on itse asiassa maan ja kielialueen pienuuteen nähden hyvin rikas digitaalisen runouden perinne, ja viimeisten reilun 10 vuoden aikana Suomessa on tehty uskoakseni enemmän digirunoutta kuin esim. muissa Pohjoismaissa yhteensä.) Lisäksi digitaalisessa runoudessa on teknisten vaatimustensa vuoksi monia muita runouden muotoja huomattavasti korkeampi aloituskynnys, minkä vuoksi määrään ei luultavasti ole odotettavissa kovin suurta nousua tulevaisuudessakaan.

3. Digitalisoitumisen ja internetin runoudelle esittämät mahdollisuudet / haasteet ovat kahtalaiset: yhtäältä ne tarjoavat alustan kokonaan uudennlaisille muodoille (digitaalinen runous), mutta toisaalta ne tarjoavat myös radikaalisti uudennlaisia (halvempia, helpompia, parempia, demokraattisempia jne.) tapoja julkaista kaikenlaista runoutta. Monesti digitaalisesta kirjallisuudesta / kirjallisuuden digitalisoitumisesta puhuttaessa keskitytään näkökulmasta riippuen vain jompaankumpaan, mutta itse näkisin niiden liittyvän toisiinsa jokseenkin elimellisesti, ja digitaalisen runouden kehityksen kannalta olisi uskoakseni erittäin hyödyllistä, jos runous ylipäättään omaksuisi verkon mahdollisuudet paljon nykyistä paremmin.

Mikä on nokturnon toimituksen mielestä digirunouden tila Suomessa nyt? Entä tulevaisuudessa?

Nykytilanteessa on monia hyvin positiivisia piirteitä. Merkittävin tapaus lienee Jani Sipilän viime syksynä ilmestynyt videoruno-dvd, joka on ensimmäinen laatuaan Suomessa. Levystä oli muutama viikko sitten ensimmäinen arvostelu Kiiltomato-kriittikkisivustolla, ja tietävästi Jani sai hiljattain myös pienen apurahan videorunouden tekemiseen; nämä kaikki ovat isoja askelia video/digirunouden virallisen hyväksynnän ja olemassaolon kannalta.

Runoudesta käytävän puheen tasolla digitaalinen runous on melko hyvin vakiinnuttanut paikkansa yhtenä nykyrunouden muotona esim. hakukonerunouden ja muiden alalajien rinnalla. Lisäksi Jyväskylän yliopistossa on alkamassa isohko digitaalisen runouden tutkimushanke, joka varmasti vaikuttaa positiivisesti ainakin digirunouden (akateemiseen) arvostukseen ja tunnettuuteen, jos ei ehkä välttämättä suoraan sen tekemiseen.

Toisaalta varsinaisen tekemisen ruohonjuuritasolla tilanne ei näytä ehkä yhtä hyvältä; suurin ongelma lienee, että tekijöitä on hyvin vähän ja uusia tekijöitä ilmestyy hyvin harvoin. Yleisemmällä tasolla digirunouden tilanne muistuttaa nähdäkseni aika paljon muun ns. kokeellisen nykyrunouden tilannetta: runouden tekemisen mahdollisuuksien kirjo on laajentunut huomattavasti viime vuosien aikana ja monennlaisia juttuja on tehty, mutta todella puhuttelevien teosten määrä on toistaiseksi aika pieni, ja lähivuosien

nähtäväksi jää, mitkä jutut alkavat oikeasti kantaa hedelmää ja mitkä niistä jäävät vain ohimeneviksi ilmiöiksi.

Ja lopuksi, onko teillä mielessänne uusia tavoitteita tai keinoja suomenkielisen/suomalaisen digirunouden suosion tai levinneisyyden kehittämiseksi?

Mä olen itse vetäytymässä näillä näkymin ainakin joksikin aikaa taka-alalle Nokturnon suhteen ja aion keskittyä omaan kirjoittamiseen, joten en osaa valitettavasti kauheasti sanoa Nokturnon lähitulevaisuuden suunnitelmista.

(Niemi, Marko 2010. Päätoimittaja. Nokturno.org. Haastattelu: 31.1.2010)